

BERETZK PÉTER ÖRÖKLETÉTE

CSIZMAZIA GYÖRGY—GASKÓ BÉLA

(*Tanárképző Főiskola, Biológia Tanszék — Móra Ferenc Múzeum, Szeged*)

Dr. Beretzk Péter MÁV-főorvos 1951-ben a „Szegedi Állami Múzeumnak” ajándékozta méltán híres fehér-tavi gyűjteményét. Az 1936 óta összegyűjt, korábban letétként kezelt anyag örökletét formájában került intézményünk tulajdonába.

Az örökletét legértékesebb részét — mind mennyiségileg, mind tudományos értékét tekintve — kétségtelenül a madárpreparátumok jelentették. Néhány bőrbe tömött állattól eltekintve ezek felállított példányok. A láthatóan gondos preparálás a sokoldalú tudós Beretzk Péter érdeme. A madarak mellett — igaz, jóval kisebb számban — tojásokkal, fészkekkel és emlős preparátumokkal is gazdagodott ekkor gyűjteményünk. A madarak lelőhelyei sem korlátozódtak a Szeged melléki Fehér-tóra. Ezt az örökletét alábbi helység- és tájnevei bizonyítják: Átokháza (Öttömös, Csongrád m.), Balkán, Bártfa (Csehszlovákia), Bodomi-holt-tisza, (Röszke, Csongrád m.), Csengele, Csorvai erdő (Rúza, Csongrád m.), Felső-Ásotthalom (Ásotthalom, Csongrád m.), Ferencszállás, Gyálai rét (Szeged), Hortobágy, Kőrösmező (Szovjetunió) Kunszentmárton, Madarász-tó (Mórahalom, Csongrád m.), Maroslele, Szeged, Szeged-Alsótanya, Szőreg, Tápai rét (Szeged), Újszeged.

A 19 lelőhely ellenére az innen származó példányszám csekély. A kérdéses madarak részben kiegészítő gyűjtések eredményei, részben Beretzk Péter vadászatainak az emlékei.

A II. világháború utáni években a múzeum „természetrajzi osztályában” meglehetősen szomorú állapotok uralkodtak. Új beszerzés gyakorlatilag alig volt, pusztulás annál inkább. A végleges széthullástól az örökletét mentette meg ezt a részleget. Másképp fogalmazva, ha nincs Beretzk-féle madáranyag, ma nincs természettudományos gyűjteményünk.

Az örökletét szakszerű kezelésére hivatkozva került dr. Csongor Győző személyében ismét biológus szakember a Móra Ferenc Múzeumba. Az adományozáshoz kapcsolódva rendezték meg 1952-ben hazánk sokáig legnagyobb és legkorszerűbb természettudományos kiállítását, a „Fehér-tó életét”. (Csongor 1952, Móczár 1952)

Az 1982-ben egyidejűleg hatályba lépett természetvédelmi rendelkezések (A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1982. évi 4. sz. törvényerejű rendelete, a Minisztertanács 8/1982 (III. 15.) sz. rendelete és az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal Elnökének 1/1982 (III. 15.) OKTH sz. rendelkezése) a hagyományos vadászó-csapdázó gyűjtési módokat a közgyűjtemények számára is végképp lehetetlenné tették.

Ez mélyreható változást idézett elő a korábban sokszor már ballasztnak tekintett preparátumok jelentőségének megítélésében. Mivel a védett fajok esetenként

pótolhatatlanná váltak, értékük alaposan megnőtt. Világszerte egyre több olyan madárfajról tudunk, amelyeknek beszerzését napjainkban a törvény szigorán kívül egyedinek rendkívüli ritkasága is korlátozza. Ezek populációsűrűsége elterjedésük valamennyi pontján (főleg az utóbbi 100—150 évben) annyira lecsökkent, hogy a kihalás kritikus értéke felé közelít. Hazai fajoknál maradvány pl. a rétisas (*Haliaeetus albicilla* L.), a vándorsólyom (*Falco p. peregrinus* Tunst.) vagy az uhu (*Bubo b. bubo* L.), de a neveket sokáig sorolhatnánk.

A területen kívüli védeltséget élvező állatok és azok preparátumai elvileg egyforma eszmei értéket képviselnek. Következésképp egyaránt természetvédelmi nemzeti kincsünk részei.

A preparátumok múzeumi tárolása, archiválása semmiképp sem öncélú dolog. Ahhoz, hogy valamely állatot hatékonyan védeni tudjunk, először azonosítani kell.

A zootaxonómia kompjúterprogramos határozási módszere (Papp 1983) egyelőre legfőbb távoli lehetőség. A kompjúter technikailag elsősorban a konkrét tárgyak identifikálására alkalmas. A gerinces csoportoknál — így a madaraknál is — viszont a mind szigorúbb természetvédelmi előírások a kutatókat a terepen történő „élve határozásra” kényszerítik. Itt rendszerint nagyon rövid idő alatt kell dönteni, ami még a „madarászetika” megtartása mellett is kockázatot jelent. Megnő az egyéni felelősség, és a felmérő tevékenység során a szubjektum döntő fontosságú tényezővé lesz. Nagyon sokat segít, különösen a szakember-utánpótlás nevelésében, ha a determinálások pontosításánál megfelelő összehasonlító gyűjteményre támaszkodhatunk. Hazánkban, sajnos, meglehetősen kevés van ezekből. Vidéken az egyik legteljesebb a Móra Ferenc Múzeum gyűjteménye, amelynek gerincét az örökletét és Beretzk Péter későbbi gyűjtései alkotják.

Mikor Beretzk Péter 1935 körül elkezdte a Fehér-tó tudományos igényű vizsgálatát, csupán a déli parton voltak — mintegy 900 holdnyi területen — halastavak. (I—IX-ig tavak) (Beretzk 1935 a, b, 1943, 1947, 1953, 1956, 1958). A tóvidék medencéjének északi felében elterülő összikesen még viszonylag háborítatlanul fészkeltek a „halofiton” madárfajok. (Beretzk 1935 b, 1937, 1938, 1940, 1941, 1950 a, b, c, d.) A halgazdaság 1964-ig kialakította a jelenlegi 16 egységből álló, átlagosan 1—1,5 m mélységű tórendszert. (Trázer—Puskás—Wolleman 1980). A biotop változását törvényeszerűen követte a madárfauna fajösszetételének változása. (Csizmazia—Zalányi 1964) Magyarország hajdani — a Fertő tó után következő — második legnagyobb szikes tavának eredeti madárvilágára napjainkban legfőbb a múzeumba került bizonyító erejű példányokból következtethetünk. Az egykori összikes élete Beretzk Péter írásából tárul elénk. Tudományos naplójegyzeteinek feldolgozását most végezzük és azt csak a jövőben tudjuk a maga teljességében közreadni.

Ezért is tekintjük kötelességünknek az örökletét faunajegyzékét leközoelni. Egyet kell értenünk azzal, hogy egy gyűjteményből, legyen az mégoly rendszeres felmérés eredménye is, nagyon nehéz ökológiai következtetéseket levonni. (Soós 1958) A természetbúvár rendszerint a ritkábban látható fajok begyűjtésére törekszik.

Beretzk Péter irodalmi munkásságát többen feldolgozták. Csongor (1954), Jakab (1980), Marián (1974) és Papp—Réthy (1980).

A Beretzk-féle örökletét 1953-ban Csongor Győző részben nyilvántartásba vette. A leltározás 1960 körül 1953. évi számokkal folytatódott. Pl. Az 53. 1820. leltári számú törpeegér (*Micromys m. minutus* L.) gyűjtési ideje 1959. VI. 15. A 844 és a 885 közötti 15 tétel (54. 1. 844. — 54. 1. 858.) 54-es leltározásra utal. Közvetlen utána azonban ismét 53. az előtag. (53. 1. 859.)

Így az a meglepő helyzet állt elő, hogy az 1951-es örökletként bejegyzett mada-

ak bizonyos hányada 1953 utáni gyűjtésekből származik. Mivel az örökletéről más részletező jegyzék nem készült, dolgozatunkban a Móra Ferenc Múzeum leltárkönyvében örökletétként nyilvántartott példányok adatait ismertetjük.

Faunajegyzék

A faunajegyzékben szereplő fajokat Székessy (1958) és Keve (1960) munkáiban használt taxonómiai kategóriáknak megfelelően tárgyaljuk. Mivel az örökletét zöm-mel innen származik, a Fehér-tavat, mint lelőhelyet külön nem említjük. Az arányok-ból kiindulva célszerűbbnek látszott inkább a többi helységnevet feltüntetni. Ahol csak a gyűjtési idő szerepel, az értelemszerűen mind a Fehér-tavon elejtett madár.

A fajok neve előtti sorszám a tájékozódást könnyíti meg. Azt jelzi, hogy az adott rendszer szerint haladva az örökletét hányadik fajáról van szó. Ezután zárójelbe tettük a kérdéses faj Keve szerinti (1960) nomenklátori számát.

A fajok adatainak ismertetése utáni szám a példányszámot jelzi. Ezt ismét egy zárójelbe tett szám követi, amely rendszertani haladványban az addigi összpéldány-számra utal.

A múzeum eddigi három állandó természettudományi kiállításának („Fehér-tó élete”, „A Tisza élővilága” és „Az ember és környezete”) diorámaiban az örökletét madáraryagát csodálhatták meg a látogatók. Az évek során számos vándorkiállít-ásunk és időszaki bemutatónk szintén erre épült. Általános (és nem elsősorban szegedi) tapasztalat az, hogy a huzamosabban kiállított preparátumoknak bizonyos hányada mindig tönkremegy. A Fehér-tó-kiállítás lebontása után, 1967-ben különö- sen nagy volt ez a százalék. Ennek több oka lehetett, amire itt nem kívánunk kitérni. A történeti hűség kedvéért jelen felsorolásunk a teljes letéti állományt tartalmazza. Amennyiben valamely példányt időközben selejtezni kellett, azt külön jelöltük. Ugyancsak megemlítjük, ha az örökletétként nyilvántartásba vett madár cserével, vagy egyéb úton más intézményekhez került.

GAVIIFORMES

1. (1.) *Gavia stellata* (Pont., 1763)

1946. XI. 12. — 53. I. 7. — ♂, 1947. X. 16. — 53. I. 6. — ♀ 2(2)

2.(2.) *Gavia a. arctica* (L., 1758)

1935. XI. 24. — 53. I. 713. — ♀ Ferencszállítás, 1936. XI. 25. — 53. I. 1. — ♂, 1936. XII. 27. — 53. I. 2. — ♂, 1938. XI. 15. — 53. I. 3. — ♀, Bőr, 1941. XI. 2. — 53. I. 4. — ♀ Bőr, 1946. XI. 6. — 53. I. 714. — Bodomi Holt Tisza, Bőr, 1949. XI. 31. — 53. — I. 5. — ♂ 7(9)

PODICIPIDIFORMES

3.(4.) *Podiceps r. ruficollis* (Pall., 1764)

1936. X. 4. — 53. I. 9. — ♀, 1937. IX. 18. — 53. I. 10. — ♂, 1948. VII. 11. — 53. I. 11. — Fióka, 1951. IV. 15. — 53. I. 8. — ♀ Selejtezve 1967-ben, 4(13)

4.(5.) *Podiceps auritus* (L., 1758)

1950. XI. 19. — 53. I. 24. — Selejtezve 1967-ben, 1(14)

5.(6.) *Podiceps n. nigricollis* (Ch. L. Brehm, 1831)

1935. VIII. 20. — 53. I. 12. — ♀, 1936. VI. 2. — 53. I. 13. — ♂, 1936. VII. 26. — 53. I. 15. — ♂, 1949. VII. 26. — 53. I. 16 — 1951. IV. 15. — 53. I. 14. — ♂, 5(18)

6.(7.) *Podiceps c. cristatus* (L., 1758)

1934. VII. 21. — 53. I. 22. — ♀, 1936. IV. 16. — 53. I. 20. — ♂, 1937. VI. 27. ♂, Fióka, selejtezve 1967-ben, 1938. V. 14. — 53. I. 21. — ♂, 4(22)

7.(8.) *Podiceps g. griseigena* (Bodd, 1783)

1937. VIII. 29. — 53. I. 715. — ♂ Madarásztó(Csongrád m.), 1938. V. 16. — 53. I. 19. — ♀, 1938. V. 16. — 53. I. 17. — ♂ Selejtezve 1967-ben, 1943. IX. 26. — 53. I. 18. — ♀, 4(26)

PELECANIFORMES

8.(9.) *Pelecanus o. onocrotalus* (L., 1783)

1936. VIII. 20. — 53. I. 112. — ♀, 1(27)

9.(11.) *Phalacrocorax carbo* (L., 1758) *Sinensis* (Shaw L. Nodd, 1801)

1935. X. 20. — 53. I. 111. — ♀ Selejtezve 1967-ben, 1938. IV. 9. — 53. I. 109. — ♀, 1940. III. 15. — 53. I. 110 — ♂, 3(30)

CICONIIFORMES

10.(13.) *Ardea c. cinerea* (L., 1758)

1935. III. 5. — 53. I. 432. — ♀, 1935. III. 15. — 53. I. 430. — ♀, 1937. II. 2. — 53. I. 431. — ♀, 3(33)

11.(17.) *Ardea p. purpurea* (L., 1766)

1933. VIII. 13. — 53. I. 433. — ♂, 1936. VIII. 4. — 53. I. 434. — juv. ♂, 2(35)

12.(15.) *Ardeola ralloides* (Scop., 1769)

1934. VIII. 15. — 53. I. 444. — ♀ juv., 1935. V. 21. — 53. I. 442. — ♀, 1935. VI. 18. — 53. I. 446. — ♀, 1937. VII. 13. — 53. I. 443. — ♂, 1946. V. 1. — 53. I. 445. — ♀, 5(40)

13.(16.) *Egretta a. alba* (L., 1758)

1937. VI. 7. — 53. I. 421. — ♂, 1941. V. 4. — 53. I. 422. — ♂, 1946. XI. 5. — 53. I. 423. — ♂, 3(43)

14.(17.) *Egretta g. garzetta* (L., 1766)

1937. VIII. 27. — 53. I. 427. — ♂, 1937. IX. 7. — 53. I. 429. — ♀, 1937. IX. 23. — 53. I. 425. — ♂ Bör, 1937. IX. 23. — 53. I. 426. — ♂, 1944. V. 7. — 53. I. 424. — ♂, 1948. V. 14. — 53. I. 428. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 6(49)

15.(18.) *Nycticorax n. nycticorax* (L., 1758)

1935. VI. 17. — 53. I. 437. — ♂, 1936. VIII. 9. — 53. I. 435. — ♀, juv. 1937. VI. 3. — 53. I. 438. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1939. VIII. 4. — 53. I. 436. juv. — ♂, 4(53)

16.(19.) *Ixobrychus m. minutus* (L., 1766)

1936. VIII. 2. — 53. I. 439. — ♂, 1936. VIII. 2. — 53. I. 441. — ♀, 1938. VII. 17. — 53. I. 440. — *Fióka*, 3(56)

17. (20.) *Botaurus s. stellaris* (L., 1758)

1936. X. 5. — 53. I. 449. — ♀, 1937. VI. 16. — 53. I. 447. — ♂, 1938. VIII. 18. — 53. I. 450. — ♀, 1947. V. 14. — 53. I. 448. — juv. 4(60)

1. kép *Botaurus s. stellaris* (L.) Fehér-tó 1947 V. 14. 53. 1. 448.

18.(21.) *Ciconia c. ciconia* (L., 1758)

1935. III. 28. — 53. I. 409. — ♂, 1(61)

19.(22.) *Ciconia nigra* (L., 1758)

1943. VIII. 29. — 53. I. 410. — ♀ juv., 1947. VIII. 9. — 53. I. 411. — ♂, 2(63)

20.(23.) *Plegadis f. falcinellus* (L., 1766)

1937. VII. 25. — 53. I. 416. — ♀, 1937. VII. 25. — 53. I. 418. — ♀, 1937. VII. 25. — 53. I. 419. — ♂, 1944. V. 7. — 53. I. 417. — ♀, 1952. VI. 8. — 53. I. 420. — ♀, 5(68)

21.(24.) *Platalea I. leucorodia* (L., 1758)
1940. VI. 9. — 53. I. 413. juv. — ♂, Seleztezve 1967-ben, 1942. VI. 29. — 53. I. 415
— ♀, 1943. V. 16. — 53. I. 412. — ♂, 3(71)

ANSERIFORMES

22.(26.) *Cygnus cygnus* (L., 1758)
1949. II. 19. — 53. I. 113. — ♂, 1949. II. 20. — 53. I. 114. — ♀ juv. 1949. II. 20.
— 53. I. 115. — ♀ juv., 3(74)

2. kép *Cygnus cygnus* (L.) Fehér-tó 1949 II. 19. 53. I. 113.

23.(29.) *Anser anser* (L., 1758)
rubrirostris (Swinch., 1871)
1946. VI. 2. — 53. I. 130. — ♀, a. *anser* (L., 1758) 1937. XI. 25. — 53. I. 131. — ♂,
1955. VI. 13. — 54. I. 857. — pelyhes fióka, alfaj kérdéses. 3(77)

24.(30.) *Anser a. albifrons* (Scop., 1769)

1934. XI. 18. — 53. I. 136. — ♂, 1941. IX. 2. — 53. I. 137., ♂, juv. 2(79)

25.(31.) *Anser erythropus* (L. 1758)

1935. XII. 5. — 53. I. 138. — ♂, 1939. III. 26. — 53. I. 139. — ♀, 2(79)

26.(32.) *Anser f. fabalis* (Lath., 1787)

1936. XI. 25. — 53. I. 134. — ♂, 1937. II. 7. — 53. I. 132. — ♂, 1939. III. 26. — 53. I. 133. — ♂, 1939. XI. 2. — 53. I. 135. — ♂, 4(83)

27.(37.) *Branta r. ruficollis* (Pall., 1769)

1946. XI. 8. — 53. I. 140. — ♂, 1(84)

3. kép *Branta r. ruficollis* (Pall.) Fehér-tó 1946 XI. 8. 53. I. 140.

28.(39.) *Tadorna tadorna* (L., 1758)

1942. XI. 29. — 53. I. 143. — ♀, 1943. XI. 13. — 53. I. 142. — ♂, 1950. XI. 27. — 53. I. 141. — ♂, 3(87)

- 29.(40.) *Anser p. platyrhynchos* (L., 1758)
1936. XII. 13. — 53. I. 150. — ♂, 1937. I. 16. — 53. I. 151. — ♂, 1938. VI. 29. — 53. I. 149. — Fióka, 1940. II. 18. — 53. I. 152. — ♂, 4(91)
- 30.(31.) *Anas querquedula* (L., 1758)
1937. VIII. 15. — 53. I. 155. — ♂, 1(92)
- 31.(42.) *Anas c. crecca* (L., 1758)
1936. V. 17. — 53. I. 154. — ♂, 1936. XII. 2. — 53. I. 153. — ♀, 2(94)
- 32.(43.) *Anas a. acuta* (L., 1758)
1933. II. 21. — 53. I. 163. — ♂, 1937. IV. 25. — 53. I. 161. — ♀, 1937. VII. 29. — 53. I. 162. — ♂ Fióka, 1937. VIII. 8. — 53. I. 165. — ♀, 1937. VIII. 15. — 53. I. 164. — ♀, 1955. VI. 19. — 54. I. 856. — Fióka 6(100)
- 33.(45.) *Anas penelope* (L., 1758)
1938. X. 9. — 53. I. 157. — ♀, 1938. X. 23. — 53. I. 160. — ♂ juv. Selejtezve 1967-ben, 1939. III. 12. — 53. I. 156. — ♂, 1939. IV. 2. — 53. I. 158. — ♂, 1949. II. 6. — 53. I. 159. — ♂, 5(105)
- 34.(46.) *Anas strepera* (L. 1758)
1936. II. 16. — 53. I. 167. — ♀, 1936. IV. 12. — 53. I. 166. — ♂, 1938. III. 13. — 53. I. 168. — ♂, 1950. VI. 15. — 53. I. 169. Fióka, 4(109)
- 35.(47.) *Spatula clypeata* (L., 1758)
1934. VIII. 10. — 53. I. 148. — ♂, 1935. IX. 7. — 53. I. 144. — ♂, 1937. VI. 2. — 53. I. 145. — ♂, 1940. III. 3. — 53. I. 147. — ♂, 1943. X. 3. — 53. I. 146. — ♂ Albinó, 1955. VI. 12. — 54. I. 858. — Fióka, 6(115)
- 36.(49.) *Aythya ferina* (L., 1758)
1934. VII. 15. — 53. I. 186. — ♀ Selejtezve 1967-ben, 1936. III. 20. — 53. I. 182. — ♂, 1936. III. 20. — 53. I. 183. — ♀, 1937. V. 6. — 53. I. 187. — ♂, 1943. I. 6. — 53. I. 185. — ♂ Selejtezve 1967-ben, 1944. III. 19. — 53. I. 184. — ♂, 6(121)
- 37.(50.) *Aythya fuligula* (L., 1758)
1936. III. 25. — 53. I. 179. — ♂, 1937. V. 2. — 53. I. 180. — ♂, 1938. X. 15. — 53. I. 177. — ♂, 1944. IV. 10. — 53. I. 178. — ♂, 1951. X. 21. — 53. I. 181. — ♀, 5(126)
- 38.(51.) *Aythya n. nyroca* (Güld., 1770)
1935. X. 7. — 53. I. 191. — ♂, 1939. IV. 2. — 53. I. 188. — ♂, 1939. VIII. 13. — 53. I. 190. — ♂, 1939. IX. 23. — 53. I. 189. — ♂, 1955. VII. 3. — 54. I. 855. — Fióka, 5(131)
- 39.(52.) *Aythya m. marila* (L., 1761)
1942. XI. 15. — 53. I. 195. — ♂, 1948. XI. 7. — 53. I. 196. — ♂, 2(133)
- 40.(53.) *Bucephala c. clangula* (L., 1758)
1936. I. 29. — 53. I. 175. — ♀, 1936. II. 7. — 53. I. 174. — ♂, 1938. III. 13. — 53. I. 170. — ♂, 1938. XI. 20. — 53. I. 173. — ♂, 1940. I. 25. — 53. I. 176. — ♂, 1952. III. 16. — 53. I. 172. — ♂, 1952. IV. 4. — 53. I. 171. — ♂, 7(140)
- 41.(54.) *Clangula hyemalis* (L., 1758)
1935. XII. 5. — 53. I. 200. — ♀, 1943. XI. 8. — 53. I. 199. — ♂, 1943. XI. 8. — 53. I. 198. — ♀, 1949. X. 20. — 53. I. 197. — ♂, 4(144)
- 42.(59.) *Oxyura leucocephala* (Scop., 1769)
1948. I. 15. — 53. I. 194. — ♂, 1948. VI. 13. — 53. I. 193. — ♀, 1953. VIII. 16. — 53. I. 192. — ♀, 3(147)

43.(60.) *Mergus albellus* (L., 1758)

1937. I. 28. — 53. I. 118. — ♂, 1937. II. 18. — 53. I. 120. — ♀, 1937. XII. 28. — 53. I. 119. — ♀, 1938. I. 27. — 53. I. 122. — Bör, 1939. III. 26. — 53. I. 121. — ♂, 1946. III. 2. — 53. I. 117. — ♀, 1951. I. 22. — 53. I. 116. — ♂, 7(154)

44.(61.) *Mergus m. merganser* (L., 1758)

1940. II. 2. — 53. I. 127. — ♂, 1940. II. 18. — 53. I. 126. — ♂, 1941. I. 26. — 53. I. 128. — ♀, 1947. II. 2. — 53. I. 129. — ♀, 4(158)

45. (62.) *Mergus serrator* (L., 1758)

1934. XI. 10. — 53. I. 123. — ♀, 1936. XI. 17. — 53. I. 125. — ♂, 1936. XII. 22. — 53. I. 124. — ♂, 3(161)

FALCONIFORMES

46.(63.) *Pernis a. apivorus* (L., 1758)

1934. IX. 23. — 53. I. 724. — ♀ Ferencszállás, 1(162)

47.(66.) *Accipiter gentilis* (L., 1758)

gallinarum (Ch. L. Brehm, 1831)

1941. XI. 18. — 53. I. 479. — ♂, 1(163)

48.(68.) *Accipiter n. nisus* (L., 1758)

1933. XI. 16. — 53. I. 734. — Csorvai erdő (Csongrád m.), 1934. I. 10. — 53. I. 733. — ♂, 1936. I. 12. — 53. I. 477. — ♂, 1936. I. 14. — 53. I. 476. — ♀, 1936. II. 12. — 53. I. 475. — ♂, 1946. I. 20. — 53. I. 478. — ♀, 6(169)

49. (69.) *Buteo r. rufinus* (Cretzschm., 1826)

1935. XI. 1. — 53. I. 723. — ♂ Hortobágy, 1947. X. 12. — 53. I. 524. — ♀, 2(171)

50.(70.) *Buteo b. buteo* (L., 1758)

1936. VIII. 5. — 53. I. 484. — ♂, 1937. X. 20. — 53. I. 485. — ♀, 1938. XII. 19. — 53. I. 722. — ♀ Szeged-Gyálai rét. Bör, 1938. XII. 19. — 53. I. 721. — ♀ Szeged-Gyálai rét. Selejtezve 1967-ben 1939. I. 15. — 53. I. 487. — ♂ Bör, 1940. XII. 6. — 53. I. 486. — ♀, 6(177)

51.(71.) *Buteo l. lagopus* (Pont., 1763)

1934. II. 3. — 53. I. 461. — ♂, 1938. II. 20. — 53. I. 459. — ♀, Bör, 1938. II. 20. — 53. I. 460. — ♂, 1938. II. 27. — 53. I. 163. — ♂, Bör, 1938. II. 27. — 53. I. 165. — ♀, Bör, 1938. III. 15. — 53. I. 166. — ♀, Bör, 1938. III. 31. — 53. I. 458. — ♀, 1939. I. 23. — 53. I. 162. — ♀ Bör, 1940. II. 2. — 53. I. 164. — ♀ Bör, 9(186)

52.(79.) *Haliaeetus albicilla* (L., 1758)

1935. X. 30. — 53. I. 469. — ♂ juv., 1937. IX. 11. — 53. I. 467. — ♂, 1938. III. 16. — 53. I. 468. — ♂, 1938. IX. 2. — 53. I. 470. — ♀, 4(190)

53.(83.) *Circus c. cyaneus* (L., 1766)

1935. I. 19. — 53. I. 498. — ♂, 1935. XI. 24. — 53. I. 499. — ♂, 1936. I. 9. — 53. I. 496. — ♀, 1936. XII. 2. — 53. I. 720. — ♀ Szeged Alsótanya, 1938. I. 9. — 53. I. 488. — ♂, 1938. I. 9. — 53. I. 495. — ♀ Bör, 1939. I. 14. — 53. I. 493. — ♀. 1939. XI. 1. — 53. I. 492. — ♀ Bör, 1940. II. 15. — 53. I. 490. — ♀ Bör, 1940. II. 16. — 53. I. 489. — ♀, Bör, 1940. II. 28. — 53. I. 491. — ♀ Bör, 1940. III. 2. — 53. I. 494. — ♂ Bör, 1941. II. 2. — 53. I. 497. — ♂, 13(203)

54.(84.) *Circus macrourus* (Gm., 1771)

1935. XI. 16. — 53. I. 483. — ♀, 1936. I. 2. — 53. I. 482. — ♀, 1942. VIII. 30. — 53. I. 480. — ♀, 1947. III. 30. — 53. I. 481. — ♂, 4(207)

55.(86.) *Circus ae. aeruginosus* (L., 1758)

1935. III. 1. — 53. I. 505. — ♂, 1935. VIII. 1. — 53. I. 504. — ♂, 1936. IX. 5. — 53. I. 501. — ♀, 1939. III. 26. — 53. I. 503. — ♂, 1943. X. 10. — 53. I. 502. — ♂, 1948. VII. 1. — 53. I. 500. — Fióka 6(213)

56.(88.) *Pandion h. haliaëtus* (L., 1758)

1936. V. 3. — 53. I. 473. — ♂, 1937. IX. 12. — 53. I. 472. — ♀, 1940. X. 25. — 53. I. 471. — ♀, 1947. VII. 5. — 53. I. 474. — ♀, 4(217)

57.(90.) *Falco p. peregrinus* (Tunst., 1771)

1935. I. 14. — 53. I. 506. — ♀, 1935. I. 15. — 53. I. 508. — ♀, 1936. I. 3. — 53. I. 509. — ♀ juv., 1936. II. 27. — 53. I. 711. — ♀, 1938. III. 15. — 53. I. 507. — ♀, 1938. III. 25. — 53. I. 510. — ♀, 6(223)

58.(91.) *Falco s. subbuteo* (L., 1758)

1935. IX. 15. — 53. I. 732. — ♂ Ferencszállás, 1936. VIII. 13. — 53. I. 515. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1938. VIII. 4. — 53. I. 516. — ♀ juv., 1943. VIII. 20. — 53. I. 514. — ♀, 4(227)

59.(92.) *Falco columbarius* (L., 1758) aesalom (Tunst., 1771)

1935. I. — 53. I. 731. — ♂ Bártfa, 1940. II. 19. — 53. I. 520. — ♂, 1943. III. 12. — 53. I. 517. — ♀, 1946. II. 4. — 53. I. 519. — ♀, 1947. I. 1. — 53. I. 518. — ♂, 5(232)

60.(93.) *Falco v. vespertinus* (L., 1766)

1934. III. 14. — 53. I. 512. — ♀, 1935. IV. 30. — 53. I. 513. — ♂, 2(234)

61.(95.) *Falco t. tinnunculus* (L., 1758)

1935. I. 23. — 53. I. 511. — ♂, 1(235)

GALLIFORMES

62.(99.) *Perdix p. perdix* (L., 1758)

1935. XII. 22. — 53. I. 455. — ♂, 1935. XII. 22. — 53. I. 457. — ♀ ALBINÓ, 1946. XI. 12. — 53. I. 779. — Maroslele, Selejtezve 1967-ben, 1949. VII. 31. — 53. I. 456. — Fióka. Selejtezve 1967-ben, 4(239)

63.(101) *Phasianus colchicus* (L. 1758)

1935. I. 6. — 53. I. 777. — ♂ Csengele, Selejtezve 1967-ben, 1937. I. 6. — 53. I. 778. — ♀, 1939. X. 8. — 53. I. 454. — ♀, 3(242)

GRUIFORMES

64.(102.) *Grus g. grus* (L., 1758)

1942. XI. 1. — 53. I. 392. — ♀, 1946. IX. 23. — 53. I. 391. — ♀, 1946. XI. 8. — 53. I. 393. — ♂, 3(245)

65.(104.) *Rallus a. aquaticus* (L., 1758)

1940. I. 28. — 53. I. 401. — ♀, 1940. IV. 7. — 53. I. 400. — ♀, 1946. I. 20. — 53. I. 402. — ♀, 3(248)

- 66.(105.) *Crex crex* (L., 1758)
1936. X. 15. — 53. I. 719. — ♂ Ferencszállás, Selejtezve 1967-ben, 1(249)
- 67.(106.) *Porzana parva* (Scop., 1769)
1940. III. 31. — 53. I. 408. — ♂, 1942. IV. 8. — 53. I. 407. — ♀, 2(251)
- 68.(108.) *Porzana porzana* (L., 1766.)
1937. VII. 22. — 53. I. 406. — ♂, 1937. IX. 18. — 53. I. 403. — ♂, 1940. IV. 7. —
53. I. 404. — ♂, 1950. XII. 26. — 53. I. 405. — ♂, 4(255)
- 69.(109.) *Gallinula ch. chloropus* (L., 1758)
1933. VIII. 29. — 53. I. 718. — ♂ juv. Ferencszállás, 1935. I. 16. — 53. I. 717. —
♂ Kunszentmárton, 1936. VIII. 27. — 53. I. 398. — ♂, 1939. VI. 25. — 53. I. 399. —
Fióka, 4(259)
- 70.(110.) *Fulica a. atra* (L., 1758)
1936. I. 1. — 53. I. 397. — ♀, 1937. VI. 20. — 53. I. 395. — Fióka, 1939. II. 2. — 53.
I. 396. — ♂ Mindhárom példány leselejtezve 1967-ben. 3(262)
- 71.(111.) *Otis tetrax* (L., 1758)
1936. X. 5. — 53. I. 716. — ♀, 1(263)
- 72.(112.) *Otis t. tarda* (L. 1758)
1942. II. 22. — 53. I. 394. — ♂, 1(264)

CHARADRIIFORMES

- 73.(114.) *Haematopus ostralegus* (L., 1758) *longipes* (But., 1910)
1953. VI. 7. — 53. I. 390. — ♂, 1953. VI. 7. — 53. I. 850. — 2, 3(266)
- 74.(116.) *Vanellus vanellus* (L., 1758)
1934. IV. 8. — 53. I. 201. — ♀ Selejtezve 1967-ben, 1936. III. 22. — 53. I. 202. — ♂,
Selejtezve 1967-ben, 1949. V. 15. — 53. I. 203. — ♂, juv. 3(269)
- 75.(117.) *Squatarola squatarola* (L., 1758)
1934. IX. 24. — 53. I. 265. — ♀, 1934. IX. 27. — 53. I. 270. — ♂, 1935. VIII. 18.
— 53. I. 266. — ♂, 1935. VIII. 18. — 53. I. 267. — ♀ Hidasi Józsefnek csereanyag-
ként, 1937. VIII. 15. — 53. I. 268. — ♀, 1941. IX. 14. — 53. I. 269. — ♂, 1950. X.
8. — 53. I. 264. — ♀, 1951. X. 7. — 53. I. 271. — ♂, 8(277)
76. (118.) *Charadrius apricarius* (L., 1758)
1934. III. 24. — 53. I. 263. — ♂ Hidasi Józsefnek csereanyagként, 1934. IV. 15. —
53. I. 261. — ♂, 1935. IX. 20. — 53. I. 260. — ♀, 1936. IX. 3. — 53. I. 259. ♂, 1940.
XI. 24. — 53. I. 262. — ♂, 1948. IX. 26. — 53. I. 257. — ♀, 1948. X. 7. — 53. I.
258. — ♀, 7(284)
- 77.(119.) *Charadrius hiaticula* (L., 1758) *tundrae* (Lowe, 1915)
1935. V. 12. — 53. I. 237. — ♀, 1935. V. 12. — 53. I. 240. — ♂ Hidasi Józsefnek
csereanyagként, 1935. IX. 8. — 53. I. 238. — ♂, 1938. X. 16. — 53. I. 241. — ♀,
1951. VIII. 26. — 53. I. 242. — ♀, 1951. IX. 16. — 53. I. 243. — ♂, h. *hiaticula*
(L. 1758.) 1937. V. 16. — 53. I. 239. — ♀ 7(291)
- 78.(120.) *Charadrius dubius* (Scop., 1786) *curonicus* (Gm., 1789)
1936. IV. 1. — 53. I. 246. — ♂, 1937. VIII. 25. — 53. I. 244. — ♂, 1938. VII. 24. —
53. I. 245. — ♂, 3(294)

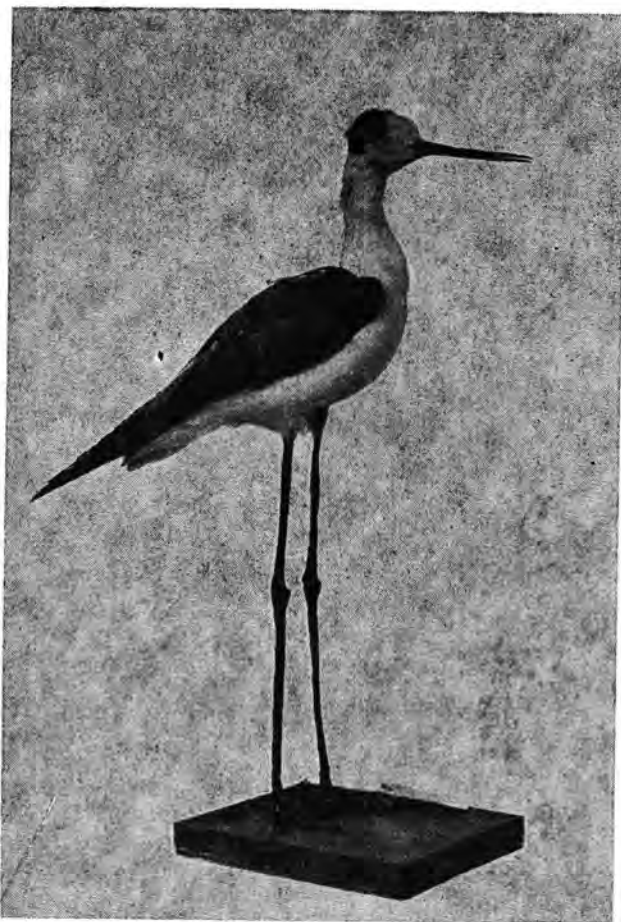

4. kép *Haematopus ostralegus* (L.) Fehér-tó 1953 VI. 7. 53. 1. 390.

79. (121.) *Charadrius a. alexandrinus* (L., 1758)
 1935. IV. 21. — 53. I. 247. — ♂, 1935. V. 5. — 53. I. 249. — ♂, 1936. V. 21. — 53. I. 250. — Fióka, 1937. III. 19. — 53. I. 248. — ♂, 1951. XII. 26. — 53. I. 251. — ♂, 1952. I. 13. — 53. I. 252. — ♂ Selejtezve 1967-ben, 6(300)
80. (122.) *Charadrius morinellus* (L., 1758)
 1941. IX. 7. — 53. I. 254. — ♀, 1941. IX. 21. — 53. I. 253. — ♂, 1941. IX. 21. — 53. I. 256. — ♀, 1947. XI. 2. — 53. I. 255. — ♀, 4(304)
81. (123.) *Numenius ph. phaeopus* (L., 1758)
 1935. IV. 14. — 53. I. 218. — ♀, 1935. IV. 14. — 53. I. 219. — ♂, 1937. IV. 15. — 53. I. 220. — ♀, 1943. VIII. 7. — 53. I. 217. — ♂, 1953. IV. 19. — 53. I. 221. — ♂, Bőr, 1953. IV. 26. — 53. I. 222. — ♂, Bőr, 1953. IV. 26. — 53. I. 223. — ♂, Bőr, 1953. IV. 26. — 53. I. 224. — ♀, Bőr, 8(312)
82. (124.) *Numenius tenuirostris* (Vieill., 1817)
 1935. IX. 1. — 53. I. 231. — ♂, 1943. IX. 25. — 53. I. 229. — ♀, 1943. X. 13. — 53. I. 230. — ♀, 1947. XI. 16. — 53. I. 228. — ♂, 4(315)

- 83.(125.) *Numenius a. arquata* (L., 1758)
 1934. X. 5. — 53. I. 226. — ♀, 1936. III. 15. — 53. I. 227. — ♀, 1938. IV. 29. —
 53. I. 225. — Bőr, 3(319)
- 84.(126.) *Limosa l. limosa* (L., 1758)
 1935. IV. 11. — 53. I. 280. — ♀, 1935. VI. 27. — 53. I. 277. — ♂, 1936. III. 25. —
 53. I. 279. — ♂, 1948. VII. 8. — 53. I. 278. — ♂ ALBINÓ, 4(323)
- 85.(127.) *Limosa l. lapponica* (L., 1758)
 1935. IX. 1. — 53. I. 281. — ♂, 1935. IX. 20. — 53. I. 283. — ♂, 1939. IX. 8. —
 53. I. 282. — ♂, 1951. XI. 4. — 53. I. 284. — ♂, 4(327)
- 86.(128.) *Tringa erythropus* (Pall., 1767)
 1934. IX. 29. — 53. I. 320. — ♀, 1935. IV. 21. — 53. I. 318. — ♂, 1936. VI. 14.
 — 53. I. 319. — ♀, 1936. VI. 21. — 53. I. 315. — ♂, 1937. VIII. 29. — 53. I.
 317. — ♂, 1938. III. 27. — 53. I. 316. — ♀, 1938. XI. 13. — 53. I. 322. — ♀
 Selejtezve 1967-ben, 1948. IV. 11. — 53. I. 321. — ♂, 8(335)
- 87.(129.) *Tringa t. totanus* (L., 1758)
 1935. IV. 7. — 53. I. 298. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1936. X. 18. — 53. I. 296. — ♀,
 1938. IV. 10. — 53. I. 297. — ♂, 1938. VI. 29. — 53. I. 299. — ♂, Fióka, 4(339)
- 88.(130.) *Tringa stagnatilis* (Bechst., 1803)
 1935. IV. 14. — 53. I. 305. — ♀, Hidasi Józsefnek csereanyagként, 1936. VI. 24. —
 53. I. 306. — ♂, 1937. III. 23. — 53. I. 302. — ♂, 1937. VII. 11. — 53. I. 303. — ♀,
 1938. IV. 24. — 53. I. 304. — ♂, 1938. IV. 24. — 53. I. 307. — ♂, 6(345)
- 89.(131.) *Tringa nebularia* (Gunn., 1767)
 1934. IV. 15. — 53. I. 311. — ♀, 1934. VII. 27. — 53. I. 312. — ♀, 1937. VI. 27. —
 53. I. 314. — ♀, 1950. VIII. 20. — 53. I. 313. — ♀, 4(349)
- 90.(132.) *Tringa ochropus* (L., 1758)
 1937. VI. 27. — 53. I. 301. — ♂, 1937. VII. 29. — 53. I. 300. — ♂, 2(351)
- 91.(133.) *Tringa glareola* (L., 1758)
 1935. VIII. 1. — 53. I. 309. — ♀, 1936. VIII. 25. — 53. I. 308. — ♂, 1951. IX. 23. —
 53. I. 310. — ♂, 3(354)
92. (135.) *Actitis hypoleucos* (L., 1758)
 1937. V. 2. — 53. I. 276. — ♀, 1938. IV. 24. — 53. I. 275. — ♀, 2(356)
- 93.(136.) *Arenaria i. interpres* (L., 1758)
 1935. VIII. 27. — 53. I. 356. — ♂, 1935. VIII. 28. — 53. I. 355. — ♀, 1937. IX. 15.
 — 53. I. 357. — ♂, 1938. V. 22. — 53. I. 352. — ♂, 1939. V. 27. — 53. I. 353. — ♂,
 1946. IX. 1. — 53. I. 360. — ♂,
 1951. VII. 29. — 53. I. 361. — ♀, 1951. IX. 2. — 53. I. 358. — ♀, 1951. IX. 2. — 53.
 I. 359. — ♂, 1953. VIII. 30. — 53. I. 354. — ♂, 10.(366)
- 94.(138.) *Gallinago g. gallinago* (L., 1758)
 1934. III. 27. — 53. I. 328. — ♀, 1935. III. 24. — 53. I. 330. — ♀, 1935. IV. 4. —
 53. I. 333. — ♂, 1937. I. 28. — 53. I. 329. — ♀, 1950. IX. 24. — 53. I. 331. — ♂,
 1950. X. 22. — 53. I. 332. — ♀, 6(372)
- 95.(139.) *Scolopax r. rusticola* (L., 1758)
 1942. X. 4. — 53. I. 334. — ♂, 1(373)

- 96.(170.) *Lymnocyrtes minimus* (Brünn., 1764)
1935. III. 24. — 53. I. 325. — ♂, 1935. III. 24. — 53. I. 327. — ♀, 1937. I. 28. — 53. I. 326. — ♀, 1944. I. 9. — 53. I. 324. — ♀, 1951. II. 18. — 53. I. 323. — ♂, 5(378)
- 97.(141.) *Crocethia alba* (Pall., 1764)
1937. IX. 5. — 53. I. 348. — ♂, 1937. IX. 5. — 53. I. 349. — ♀, 1937. IX. 15. — 53. I. 347. — ♂, 1937. IX. 18. — 53. I. 346. — ♀, 1938. IX. 25. — 53. I. 350. — ♀, 1951. IX. 23. — 53. I. 351. — ♂, 6(384)
- 98.(142.) *Calidris c. canutus* (L., 1758)
1935. IX. 4. — 53. I. 369. — ♂, 1936. IX. 3. — 53. I. 371. — ♂, 1948. IX. 2. — 53. I. 370. — ♂, 3(387)
- 99.(143.) *Calidris minuta* (Leisl., 1812)
1935. IX. 8. — 53. I. 367. — ♀, 1935. IX. 13. — 53. I. 364. — ♀, 1936. V. 21. — 53. I. 365. — ♂ Selejtezve 1967-ben, 1937. V. 16. — 53. I. 366. — ♂, 1938. VI. 5. — 53. I. 363. — ♂, 1949. XII. 26. — 53. I. 362. — ♂, 1951. X. 7. — 53. I. 368. — ♂, 7(394)
- 100.(144.) *Calidris temminckii* (Leisl., 1812)
1935. IX. 14. — 53. I. 375. — ♀, 1937. V. 6. — 53. I. 373. — ♀, 1937. V. 6. — 53. I. 374. — ♂, 1937. VII. 29. — 53. I. 372. — ♂, 4(398)
- 101.(146.) *Calidris a. alpina* (L., 1758)
1935. V. 19. — 53. I. 341. — ♂, 1935. VIII. 1. — 53. I. 340. — ♀, 1936. III. 15. — 53. I. 342. — ♀ Selejtezve 1967-ben, 1936. V. 24. — 53. I. 335. — ♂, 1940. VIII. 18. — 53. I. 336. — ♂, 1940. VIII. 18. — 53. I. 337. — ♂, ♀, 2 db, 1943. V. 16. — 53. I. 338. — ♂, 1946. V. 19. — 53. I. 339. — ♀, 1951. VII. 22. — 53. I. 343. — ♀, 1951. X. 7. — 53. I. 344. — ♂, 1951. X. 7. — 53. I. 345. — ♂, 11(409)
- 102.(147.) *Calidris testacea* (Pall., 1764)
1934. X. 24. — 53. I. 381. — ♀, 1935. VIII. 28. — 53. I. 379. — ♂, 1936. VIII. 2. — 53. I. 380. — ♂, 1937. V. 16. — 53. I. 376. — ♂, 1937. V. 16. — 53. I. 377. — ♂, 1937. VIII. 20. — 53. I. 378. — ♂, 6(415)
- 103.(148.) *Limicola facinellus* (Pont., 1763)
1935. V. 19. — 53. I. 384. — ♂, 1935. VIII. 20. — 53. I. 385. — ♀, 1935. VIII. 29. — 53. I. 386. — ♂, 1939. VIII. 24. — 53. I. 382. — ♂, 1939. VIII. 24. — 53. I. 383. — ♂, 1939. VIII. 24. — 53. I. 387. — ♂, 1939. IX. 3. — 53. I. 388. — ♂, 1940. VIII. 9. — 53. I. 389. — ♀, 8(423)
- 104.(149.) *Philomachus pugnax* (L., 1758)
1932. III. 14. — 53. I. 291. — ♂, 1934. IV. 15. — 53. I. 295. — ♂, 1935. III. 24. — 53. I. 293. — ♀, 1935. VI. 23. — 53. I. 285. — ♂, 1935. VI. 23. — 53. I. 286. — ♀, 1935. VII. 4. — 53. I. 294. — ♀, 1936. IV. 16. — 53. I. 289. — ♀ Selejtezve 1967-ben, 1937. II. 28. — 53. I. 290. — ♂, 1937. V. 16. — 53. I. 292. — ♂, 1937. VI. 13. — 53. I. 288. — ♂, 1942. VI. 28. — 53. I. 287. — ♂, 11(434)
- 105.(150.) *Himantopus h. himantopus* (L., 1758)
1935. VI. 30. — 53. I. 236. — ♂, 1937. V. 27. — 53. I. 233. — ♂, 1938. VI. 12. — 53. I. 232. — ♂, 1938. VI. 12. — 53. I. 234. — ♂, 1944. VI. 4. — 53. I. 235. Fióka, 5(439)
106. (151.) *Recurvirostra a. avosetta* (L., 1758)
1933. VI. 5. — 53. I. 211. — ♂, 1935. VIII. 1. — 53. I. 215. — ♀, 1936. VI. 28. — 53. I. 210. — ♂, juv., 1936. VII. 28. — 53. I. 216. — ♂, 1943. VI. 24. — 53. I.

5. kép *Himantopus h. himantopus* (L.) Fehér-tó 1938 VI. 12. 53. I. 232.

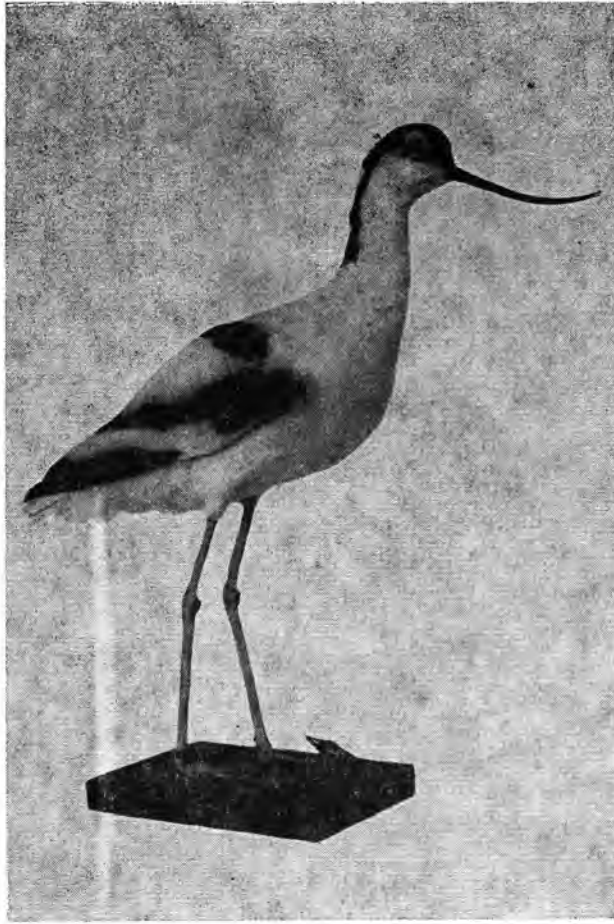
213. Fióka, 1948. III. 23. — 53. I. 212. — ♂, 1951. IV. 15. — 53. I. 214. — ♀, 7(446)

107.(152.) *Phalaropus fulicarius* (L., 1756)
1936. V. 10. — 53. I. 274. — ♀, 1(447)

108. (153.) *Phalaropus lobatus* (L., 1758)
1946. IX. 15. — 53. I. 273. — ♀, 1950. VIII. 27. — 53. I. 272. — ♀ Selejtezve 1967.
ben, 2(449)

109.(156.) *Glareola p. pratincola*(L., 1766)
1935. VII. 1. — 53. I. 207. — ♀, 1935. VII. 11. — 53. I. 209. — ♂, juv., 1937. V. 27.
— 53. I. 208. ♂, 1937. VII. 29. — 53. I. 204. — ♀, 1942. IV. 27. — 53. I. 206. — ♀,
juv., 1947. VI. 5. — 53. I. 205. — Fióka, 6(455)

110.(159.) *Stercorarius parasiticus* (L., 1758)
1936. VIII. 11. — 53. I. 50. — ♂, 1936. IX. 25. — 53. I. 56. — ♀, 1937. VII. 16.
— 53. I. 54. — ♂, 1939. VIII. 4. — 53. I. 49. — ♂, 1941. VII. 20. — 53. I. 55. — ♀,

6. kép Recurvirostra a. avosetta (L.) Fehér-tó 1951 IV. 15. 53. 1. 214.

1942. VI. 21. — 53. I. 51. — ♀, 1942. VI. 21. — 53. I. 53. — ♂, 1943. IX. 5. — 53. I. 52. — ♀, juv., 1950. VII. 27. — 53. I. 48. — ♀, 1951. IX. 4. — 53. I. 59. — ♂, 1952. VIII. 5. — 54. I. 847. — ♂, 1952. VIII. 5. — 54. I. 848. — ♀, 1954. VII. 11. — 54. I. 844. — ♀, 1954. VII. 11. — 54. I. 845. — ♂, 1954. X. 29. — 54. I. 846. — ♀, 15(470)

111.(160.) Stercorarius l. longicaudus (Vieill., 1819)

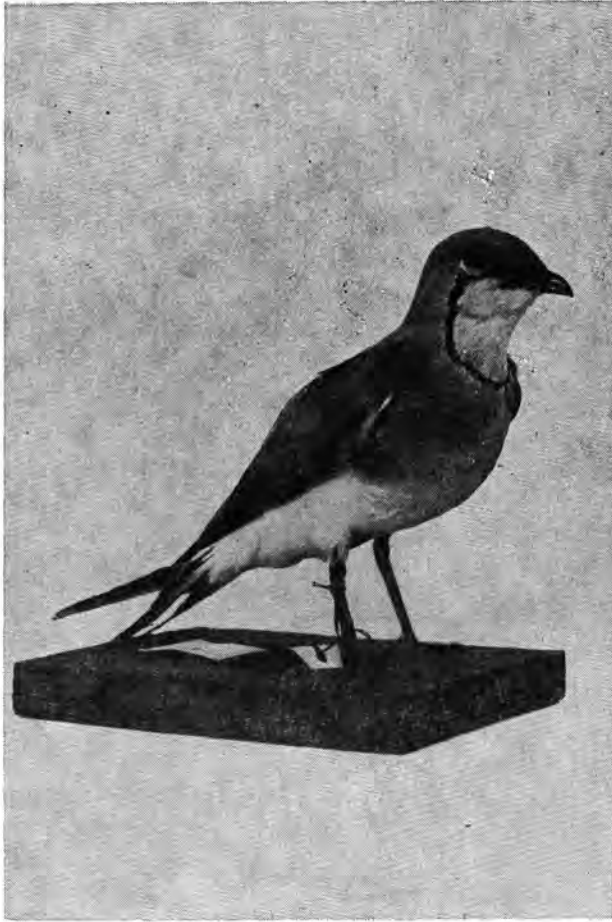
1935. VIII. 29. — 53. I. 58. — ♀, 1941. VII. 6. — 53. I. 57. — ♀, 2(472)

112.(161.) Larus c. canus (L., 1758)

1934. XII. 26. — 53. I. 76. — ♂, juv., 1938. XI. 30. — 53. I. 75. — ♂, 1940. XII. 6. — 53. I. 74. — ♂, juv., 3(475)

113.(162.) Larus argentatus (Pont., 1763) michahellesi (Naum., 1840)

1933. VIII. 13. — 53. I. 90. — ♀, 1933. IX. 30. — 53. I. 88. — ♂, 1935. IX. 2. — 53. I. 91. — ♂, 1937. VIII. 12. — 53. I. 92. — ♂, juv., 1939. IX. 26. — 53. I. 89. —

7. kép *Glareolap. pratincola* (L.) Fehér-tó 1935 VII. 11. 53. I. 209.

♀, 1953. VIII. 9. — 53. I. 712. bőr, omissus (Pleske, 1928) 1948. XI. 14. — 53. I. 93. — ♀, 7(482)

114.(163.) *Larus f. fuscus* (L., 1758)

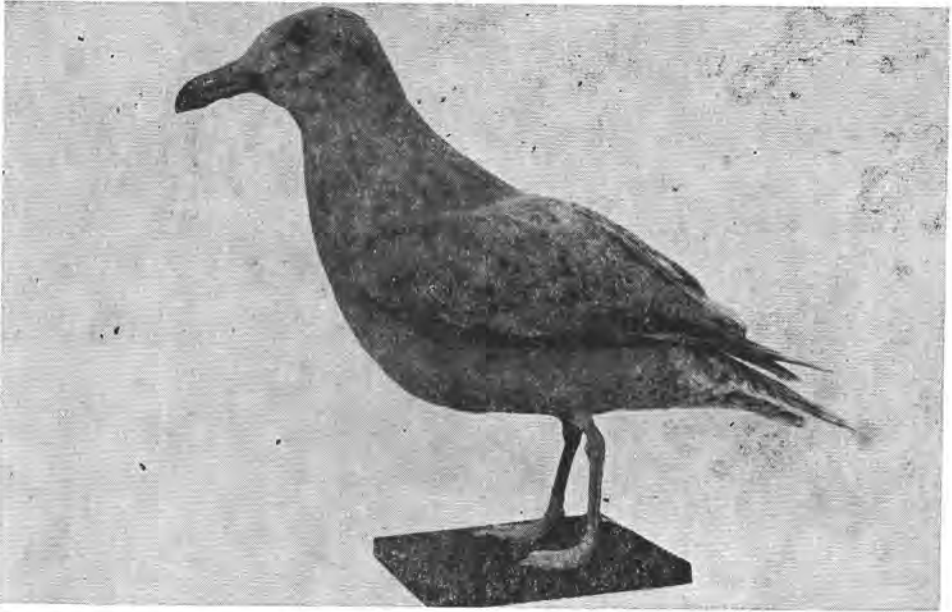
1935. VIII. 1. — 53. I. 86. — ♀, juv., 1937. IX. 10. — 53. I. 79. — ♀, 1938. IX. 24. — 53. I. 87. — ♂ Selejtezve 1967-ben, 1939. X. 29. — 53. I. 83. — ♂, Bőr, juv., 1940. X. 1. — 53. I. 82. — ♀, Bőr, 1940. X. 15. — 53. I. 80. — ♀, Bőr, 1940. X. 15. — 53. I. 84. — ♂, Bőr, 1940. X. 27. — 53. I. 81. — ♂, Bőr, 1940. XI. 4. — 53. I. 77. — ♀, 1940. XI. 30. — 53. I. 85. — ♂, Bőr, 1948. XI. 7. — 53. I. 78. ♂, 11(493)

115.(164.) *Larus hyperboreus* (Gunn., 1767)

1941. I. 15. — 53. I. 104. — ♂, 1(494)

116.(167.) *Larus ridibundus* (L. 1766)

1933. VI. 18. — 53. I. 73. — ♂, 1933. IX. 21. — 53. I. 72. — ♂, juv., 1933. X. 21. — 53. I. 69. — ♂, 1935. VII. 20. — 53. I. 68. — ♀, juv., 1937. VII. 11. — 53. I. 67. — ♂, juv., 1937. VII. 30. — 53. I. 71. — ♂, 1941. VI. 22. — 53. I. 70. — Fióka, 7(501)

8. kép *Larus hyperboreus* (Gunn.) Fehér-tó 1941 I. 15. 53. I. 104.

117.(168.) *Larus minutus* (Pall., 1766)

1934. V. 31. — 53. I. 65. — ♂, juv., 1937. V. 9. — 53. I. 60. — ♀, 1937. V. 9. — 53. I. 61. — ♂, 1937. V. 27. — 53. I. 63. — ♂, juv. Hidasi Józsefnek csereanyagként, 1938. IX. 11. — 53. I. 62. — ♂, 1948. VIII. 19. — 53. I. 64. — ♂, juv., 1952. VIII. 24. — 53. I. 66. — ♀, 7(508)

118.(169.) *Rissa t. tridactyla* (L., 1758)

1935. XI. 22. — 53. I. 107. — ♂, 1948. XI. 7. — 53. I. 106. — ♀, 1950. XI. 5. — 53. I. 108. — ♀, 3(511)

119.(171.) *Chlidonias h. hybrida* (Pall., 1811)

1938. V. 15. — 53. I. 47. — ♂, 1943. V. 30. — 53. I. 46. — ♀, 1946. VI. 26. — 53. I. 44. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1946. VI. 26. — 53. I. 45. — Fióka, 4(515)

120.(172.) *Chlidonias leucoptherus* (Temm., 1815.)

1933. VI. 18. — 53. I. 40. — ♂, 1933. VI. 18. — 53. I. 41. — ♀, 1937. V. 9. — 53. I. 42. — ♂, 1937. V. 9. — 53. I. 43. ♀, 4(519)

121.(173.) *Chlidonias n. niger* (L., 1758)

1933. VI. 18. — 53. I. 34. — ♂, 1934. V. 22. — 53. I. 35. — ♂, 1935. VI. 9. — 53. I. 39. — ♀, 1936. VIII. 2. — 53. I. 36. — juv., 1946. VI. 26. — 53. I. 38. — ♂ juv., 1947. VII. 3. — 53. I. 37. — juv. 6(525)

122. (174.) *Gelochelidon n. nilotica* (Gm., 1789)

1935. VI. 23. — 53. I. 95. — ♀, 1935. VII. 20. — 53. I. 97. — ♀, 1937. VI. 16. — 53. I. 96. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1953. VII. 26. — 53. I. 94. — ♂, Hidasi Józsefnek csereanyagként, 4(529)

123.(175.) *Hydroprogne c. caspia* (Pall., 1770)
1937. VI. 19. — 53. I. 100. — ♂, 1944. IV. 30. — 53. I. 101. — ♀, 1948. VII. 4. —
53. I. 103. — ♂, 1948. XI. 9. — 53. I. 102. — ♂, 1950. X. 1. —
53. I. 98. — ♀, juv., 1950. X. 1. — 53. I. 99. — ♂, 1952. VII. 20. — 53. I. 840.
— ♂, 1952. VIII. 31. — 53. I. 842. — ♂, 1952. VIII. 31. — 53. I. 843. — ♂, juv.
1952. XII. 30. — 53. I. 841. — ♂, 1952. IV. 14. — 53. I. 105. — ♂, 1954. V. 1. —
53. I. 849. — ♀, 12(541)

124.(176.) *Sterna h. hirudo* (L., 1758)
1933. VI. 11. — 53. I. 26. — ♂, 1936. VII. 26. — 53. I. 27. — ♂, 1941. VI. 22. — 53.
I. 25. — Fióka, 1951. VII. 22. — 53. I. 29. — juv. 1953. VI. 7. — 53. I. 28. — ♂,
5(546)

125.(177.) *Sterna a. albifrons* (Pall., 1764)
1933. VII. 2. — 53. I. 30. — ♂, 1933. VIII. 2. — 53. I. 32. — ♀, Selejtezve 1967-
ben, 1937. V. 23. — 53. I. 31. — ♂, 1948. VII. 18. — 53. I. 33. — Fióka, 4(550)

COLUMBIFORMES

126.(182.) *Columba oe. oenas* (L., 1758)
1937. I. 31. — 53. I. 775. — ♂, Szeged, Felsőásotthalom, 1(551)

127. (184.) *Streptopelia t. turtur* (L., 1758)
1935. V. 19. — 53. I. 452. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1(552)

128.(185.) *Streptopelia d. decaocto* (Friv., 1838)
1949. X. 30. — 53. I. 776. — ♂, Szeged, 1951. XII. 26. — 53. I. 451. — ♀, Szeged,
2(554)

129. *Columba l. livia* (L., 1758) (Postagalamb)
1942. X. 4. — 53. I. 453. — ♀, 1(555)

CUCULIFORMES

130.(186.) *Cuculus c. canorus* (L., 1758)
1934. VIII. 5. — 53. I. 771. — ♀, Ferencszállás, 1937. VI. 27. — 53. I. 526. — ♀,
Selejtezve 1967-ben, 1938. VII. 10. — 53. I. 525. — ♂, juv., 3(558)

STRIGIFORMES

131.(188.) *Otus s. scops* (L., 1758)
1944. VI. — 53. I. 730. — Balkán, 1(559)

132.(192.) *Athene n. noctua* (Scop., 1769)
1935. III. 6. — 53. I. 729. — ♀, Ferencszállás, 1936. I. 16. — 53. I. 728. — ♀,
Szeged-Gyálarét, 1942. I. 25. — 53. I. 524. — ♂, 3(562)

133.(193.) *Strix a. aluco* (L., 1758)
1936. I. 17. — 53. I. 725. — ♀, Tápai rét, 1(563)

134.(194.) *Strix uralensis* (Pall., 1771) *carpathica* (Dun., 1940)
1935. I. 20. — 53. I. 726. — Bártfa (Csehszlovákia) 1(564)

135.(195.) *Asio o. otus* (L., 1758)

1940. II. 29. — 53. I. 522. — ♀, 1(565)

136.(196.) *Asio f. flammeus* (Pont., 1763)

1933. XII. 6. — 53. I. 727. — ♀, Szőreg, 1937. X. 17. — 53. I. 523. — ♀, 2(567)

APODIFORMES

137.(199.) *Apus a. apus* (L., 1758)

1934. IX. 2. — 53. I. 534. — ♂, 1936. VI. 3. — 53. I. 533. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 2(569)

CORACIIFORMES

138.(200.) *Alcedo atthis ispida* (L., 1758)

1935. I. — 53. I. 785. — ♂, Bártfa, 1936. XII. 27. — 53. I. 536. — ♂, 1936. XII. 30. — 53. I. 539. — ♂, 1946. XII. 26. — 53. I. 537. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1952. III. 2. — 53. I. 538. — ♂, 5(574)

139.(202.) *Coracias g. garrulus* (L., 1758)

1935. V. 30. — 53. I. 774. — ♂, 1948. V. 27. — 53. I. 540. — ♀, 2(576)

140.(203.) *Upupa e. epops* (L., 1758)

1936. IV. 6. — 53. I. 535. — ♀, 1(577)

PICIFORMES

141.(204.) *Jynx t. torquilla* (L., 1758)

1933. IV. 12. — 53. I. 738. — ♀, Szeged, Belterület, 1934. IV. 16. — 53. I. 737. — ♂, Szeged Belterület, 1944. V. 7. — 53. I. 527. — ♀, 3(580)

142.(205.) *Picus viridis* (L., 1758) *frondium* (Ch. L. Brehm, 1831) 1946. X. 10. — 53. I. 528. — ♀, 1(581)

143.(207.) *Dryocopus martius* (L., 1758) *pinetorum* (Ch. L. Brehm, 1831)

1933. XI. 20. — 53. I. 736. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia) 1(582)

144.(208.) *Dendrocopos major* (L., 1758) *pinetorum* (Ch. L. Brehm, 1831)

1949. II. 5. — 53. I. 529. — ♀, 1(583)

145.(209.) *Dendrocopos syriacus* (Ehr., 1833) *balcanicus* (Gengl. & Stres., 1919)

1942. I. 18. — 53. I. 532. — ♂, 1945. XII. 6. — 53. I. 530. — ♂, 1946. XII. 26. — 53. I. 531. — ♀, 3(586)

146.(211.) *Dendrocopos leucotos* (Bechtst., 1803) *carpathicus* (But., 1907)

1936. I. 30. — 53. I. 735. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia), 1(587)

PASSERIFORMES

147.(217.) *Alauda a. arvensis* (L., 1758)

1936. X. 14. — 53. I. 607. — ♂, 1937. III. 21. — 53. I. 603. — ♂, 1937. III. 21. —

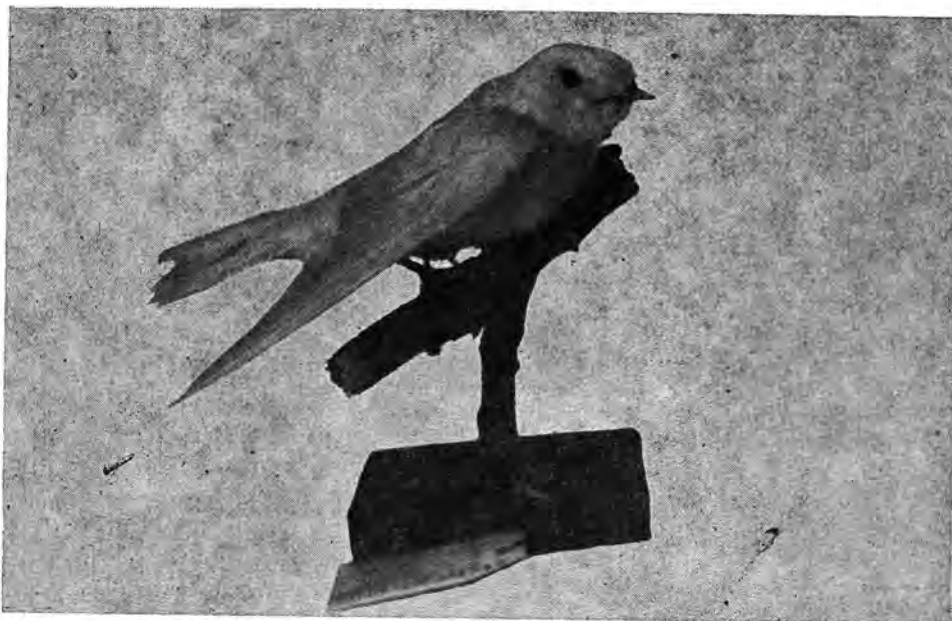
53. I. 604. — ♂, 1937. X. 17. — 53. I. 606. — ♂, Hidasi Józsefnek csereanyagként,
1938. I. 9. — 53. I. 605. — ♀, 1941. XI. 23. — 53. I. 602. — ♀, 6(593)

148.(218.) *Eremophila alpestris* (L., 1758) *flava* (Gm., 1788)
1943. III. 15. — 53. I. 601. — ♀, 1(594)

149.(219.) *Hirundo r. rustica* (L., 1758)
1934. VIII. 16. — 53. I. 707. — ♀, 1937. III. 21. — 53. I. 708. — ♂ Selejtezve
1967-ben, 2(596)

150.(220.) *Delichon u. urbica* (L., 1758)
1937. VI. 13. — 53. I. 706. — ♀, 1(597)

151.(221.) *Riparia r. riparia* (L., 1758)
1938. V. 26. — 53. I. 710. — ♀, 1942. VII. 19. — 53. I. 709. — ♂, + Albinó, 2(599)

9. kép *Riparia r. riparia* (L.) albinó! Fehér-tó 1942 VII. 19. 53. I. 709.

152.(222.) *Oriolus o. oriolus* (L., 1758)
1948. V. 5. — 53. I. 552. — ♀, 1(600)

153.(223.) *Corvus c. corax* (L., 1758)
1950. XI. 20. — 53. I. 555. — ♀, 1(601)

154.(225.) *Corvus c. cornix* (L., 1758)
1937. X. 10. — 53. I. 554. — ♂, 1(602)

155.(226.) *Corvus f. frugilegus* (L., 1758)
1937. X. 31. — 53. I. 553. — ♀, 1(603)

156.(227.) *Coloeus monedula* (L., 1758) *turrium* (Ch. L. Brehm, 1831)
1936. I. 29. — 53. I. 773. — ♀, Ferencszállás, 1(604)

- 157.(228.) *Pica p. pica* (L., 1758)
1934. XII. 28. — 53. I. 772. — ♂, Szeged-Gyálai rét, 1936. XI. 30. — 53. I. 556. — ♂, 2(606)
- 158.(229.) *Nucifraga c. caryocatactes* (L., 1758)
1935. I. 19. — 53. I. 787. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia), 1939. XII. 16. — 53. I. — 786. — Kőrösmező (Szovjetunió), 2(608)
- 159.(230.) *Garrulus g. glandarius* (L., 1758)
1935. III. 6. — 53. I. 788. — ♂ Ferencszállás, 1(609)
- 160.(233.) *Parus m. maior* (L., 1758)
1941. XI. 9. — 53. I. 630. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1(610)
- 161.(234.) *Parus c. caeruleus* (L., 1758.)
1937. III. 9. — 53. I. 631. — ♀, 1937. XI. 27. — 53. I. 632. — ♂, Mindkét példány lesejtezve 1967-ben, 2(612)
162. (236.) *Parus c. cristatus* (L., 1758)
1935. I. 20. — 53. I. 782. — ♀, Bártfa (Csehszlovákia) 1(613)
- 163.(237.) *Parus palustris* (L., 1758) *communis* (Conrad, 1827)
1939. XII. 14. — 53. I. 783. — ♂, Kőrösmező (Szovjetunió) 1(614)
- 164.(238.) *Parus montanus* (Conrad, 1827) *borealis* (Selys., 1843)
1939. XII. 14. — 53. I. 784. — ♀, Kőrösmező (Szovjetunió) 1(615)
- 165.(239.) *Aegithalos c. caudatus* (L., 1758)
1936. XII. 17. — 53. I. 781. — ♂, Szeged-Gyálai rét, 1938. I. 23. — 53. I. 780., ♂ Ferencszállás, 1950. X. 22. — 53. I. 628. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1950. X. 22. — 53. I. 629. — ♂, 4(619)
- 166.(240.) *Remiz p. pendulinus* (L., 1758.)
1939. VIII. 24. — 53. I. 643. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1940. III. 24. — 53. I. 642. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1941. III. 2. — 53. I. 644. — ♂ Selejtezve 1967-ben, 1947. II. 8. — 53. I. 641. — ♂, 1952. III. 16. — 53. I. 645. — ♂, 5(624)
- 167.(241.) *Panurus biarmicus* (L., 1758) *russicus* (Ch. L. Brehm 1831)
1936. XI. 25. — 53. I. 633. — ♀, 1936. XI. 25. — 53. I. 634. — ♂, 1937. I. 16. — 53. I. 635. — ♂, 1937. I. 16. — 53. I. 639. — ♀, 1946. X. 27. — 53. I. 640. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1949. I. 30. — 53. I. 637. — ♀, 1949. I. 9. — 53. I. 636. — ♂, 1949. I. 30. — 53. I. 638. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 8(632)
- 168.(244.) *Certhia b. brachydactyla* (Ch. L. Brehm, 1820)
1951. II. 4. — 53. I. 627. — ♂, 1(633.)
- 169.(246.) *Cinclus cinclus* (L., 1758) *orientalis* (Stres., 1919)
1936. I. 30. — 53. I. 767. — ♀, Bártfa (Csehszlovákia), 1(634)
170. (247.) *Troglodytes t. troglodytes* (L., 1758)
1936. XII. 2. — 53. I. 550. — ♀, 1939. X. 8. — 53. I. 549. — ♂, Szeged-Alsótanya, 1942. I. 1. — 53. I. 551. — ♂, 3(637)
- 171.(248.) *Turdus v. viscivorus* (L., 1758)
1937. I. 7. — 53. I. 763. — ♀, Átokháza (Csongrád m.) 1(638)
- 172.(249.) *Turdus pilaris* (L., 1758)
1934. I. 25. — 53. I. 765. — ♂ Szeged Belterület, 1937. I. 7. — 53. I. 764. — ♂,

- Átokháza (Csongrád m.), 1940. II. 7. — 53. I. 662. — ♂, 1940. II. 7. — 53. I. 663.
 — ♂, 1944. II. 13. — 53. I. 661. — ♀, Hidasi Józsefnek csereanyagként, 5(643)
- 173.(250.) *Turdus ph. philomelos* (Ch. L. Brehm, 1831)
 1933. X. 15. — 53. I. 760. — ♀, Ferencszállás, 1938. III. 20. — 53. I. 657. — ♂,
 1947. III. 25. — 53. I. 656. — ♂, 3(646)
- 174.(251.) *Turdus i. iliacus* (L., 1766)
 1952. IV. 4. — 53. I. 664. — ♂, 1(647)
- 175.(253.) *Turdus torquatus* (L., 1758)
 1948. IV. 9. — 53. I. 766. — ♂, Szeged, Alsótanya, 1(648)
- 176.(254.) *Turdus m. merula* (L., 1758)
 1937. I. 22. — 53. I. 762. — ♂, juv., 1937. I. 31. — 53. I. 761. — ♂, 1940. XI. 28. —
 53. I. 658. — ♀,
 1947. II. 27. — 53. I. 659. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1952. XII. 28. — 53. I. 660. —
 ♀, 5(653)
- 177.(256) *Oenanthe oe. oenanthe* (L., 1758)
 1935.V. 24. — 53. I. 691. — ♂, 1938. IV. 17. — 53. I. 693. — ♂, 1942. VIII. 20.
 — 53. I. 692. — ♂, 3(656)
- 178.(259.) *Saxicola torquata* (L., 1766) *rubicola* (L., 1766)
 1937. X. 7. — 53. I. 696. — ♀, 1938. X. 6. — 53. I. 695. — ♂, 2(658)
- 179.(260.) *Saxicola r. rubetra* (L., 1758)
 1939. IX. 24. — 53. I. 694. — ♂, 1(659)
- 180.(261.) *Phoenicurus phoenicurus* (L., 1758)
 1943. VI. 4. — 53. I. 665. — ♂, 1(660)
- 181.(262.) *Phoenicurus ochruros* (Gm., 1774) *gibraltariensis* (Gm., 1789)
 1938. X. 23. — 53. I. 666. — ♂, 1952. X. 19. — 53. I. 667. — ♂, 2(662)
- 182.(263.) *Luscinia m. megarhynchos* (Ch. L. Brehm, 1831)
 1937. IV. 1. — 53. I. 669. — ♀, 1(663)
- 183.(265.) *Luscinia svecia* (L., 1758) *cyanecula* (Meisner, 1804)
 1935. V. 5. — 53. I. 672. — ♂, 1938. IV. 17. — 53. I. 670. — ♂, 1946. IX. 29. — 53.
 I. 673. — ♂, 1948. X. 17. — 53. I. 674. — ♂, Selejtezve, 1950. IV. 9. — 53. I. 671.
 — ♂, 5(668)
- 184.(266.) *Erithacus r. rubecula* (L., 1758)
 1938. IV. 3. — 53. I. 668. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1(669)
- 185.(269.) *Locustella l. luscinioides* (Savi, 1824)
 1947. V. 1. — 53. I. 675. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1(670)
- 186.(270.) *Luscinia m. melanopogon* (Temm., 1823)
 1940. III. 17. — 53. I. 682. — ♂, 1(671)
- 187.(271.) *Acrocephalus a. arundinaceus* (L., 1758)
 1936. V. 24. — 53. I. 676. — ♂, 1(672)
- 188.(274.) *Acrocephalus s. scirpaceus* (Herm., 1804)
 1942. VIII. 23. — 53. I. 678. — ♂, 1946. V. 21. — 53. I. 677. — ♂, 2(674)
- 189.(273.) *Acrocephalus palustris* (Bechst., 1798)
 1938. V. 11. — 53. I. 680. — ♂, 1939. VIII. 20. — 53. I. 679. — ♀, 1942. VIII. 20.
 — 53. I. 681. — ♀, 3(677)

- 190.(274.) *Acrocephalus schoenobaenus* (L., 1758)
1936. X. 31. — 53. I. 683. — ♂, 1937. V. 6. — 53. I. 684. — ♀, 1942. VIII. 23. — 53. I. 685. — ♀, 3(680)
- 191.(278.) *Sylvia a. atricapilla* (L., 1758)
1944. V. 7. — 53. I. 704. — ♀, 1(681)
- 192.(279.) *Sylvia n. nisoria* (Bechst., 1795)
1946. V. 5. — 53. I. 702. — ♂, 1(682)
- 193.(281.) *Sylvia c. communis* (Lath., 1787)
1937. IV. 17. — 53. I. 703. — ♂, 1(683)
- 194.(282.) *Sylvia c. curruca* (L., 1758)
1937. IV. 17. — 53. I. 705. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1(684)
- 195.(283.) *Phylloscopus trochilus* (L., 1758) *fitis* (Bechst., 1793)
1938. V. 11. — 53. I. 698. — ♂, 1(685)
- 196.(284.) *Phylloscopus c. collybita* (Vieill., 1817)
1935. X. 17. — 53. I. 701. — ♂, 1938. IV. 17. — 53. I. 699. — ♂, 1939. X. 1. — 53. I. 700. — ♂, 3(688)
- 197.(285.) *Phylloscopus sibilatrix* (Bechst. 1793)
1944. V. 14. — 53. I. 697. — ♀, 1(689)
- 198.(286.) *Regulus r. regulus* (L., 1758)
1938. XI. 1. — 53. I. 646. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1(690)
- 199.(288.) *Muscicapa s. striata* (Pall., 1764)
1938. XI. 11. — 53. I. 686. — ♀, 1(691)
- 200.(289) *Muscicapa h. hypoleuca* (Pall., 1764)
1942. IV. 27. — 53. I. 688. — ♂, 1942. IV. 27. — 53. I. 689. — ♂, 1948. IV. 18. — 53. I. 690. — ♂, 3(694)
- 201.(290.) *Muscicapa a. albicollis* (Temm., 1815)
1942. V. 7. — 53. I. 687. — ♂, 1(695)
- 202.(292.) *Prunella m. modularis* (L., 1758)
1954. IV. 14. — 54. I. 853. — ♀, Bártfa (Csehszlovákia), Selejtezve 1967-ben, 1(696)
- 203.(294.) *Anthus pratensis* (L., 1758)
1936. III. 8. — 53. I. 609. — ♀, Bártfa (Csehszlovákia), 1938. X. 13. — 53. I. 610. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia), 1938. XI. 14. — 53. I. 608. — ♀, Bártfa, (Csehszlovákia), 3(699)
- 204.(295.) *Anthus c. campestris* (L., 1758)
1941. IX. 7. — 53. I. 611. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia) 1(700)
- 205.(296.) *Anthus trivialis* (L. 1758)
1942. IV. 27. — 53. I. 619. — ♀, 1(701)
- 206.(297.) *Anthus cervinus* (Pall., 1811)
1937. V. 9. — 53. I. 616. — ♂, 1937. X. 13. — 53. I. 617. — ♂, 1947. V. 4. — 53. I. 618. ♂, Selejtezve
1967-ben, 1954. V. 21. — 53. I. 852. — ♂, Hidasi Józsefnek csereanyagként, 4(705.)
- 207.(298.) *Anthus s. spinoletta* (L., 1758)
1935. XII. 14. — 53. I. 612. — ♀, Bártfa (Csehszlovákia), 1936. XI. 15. — 53. I 613. —

♀, Bártfa (Csehszlovákia), 1937. III. 15. — 53. I. 615. ♂ — Selejtezve 1967-ben, 1947. III. 25. — 53. I. 614. — ♂ Bártfa (Csehszlovákia), 4(709)

208.(299.) *Motacilla a. alba* (L., 1758)

1937. III. 19. — 53. I. 620. — ♂, 1938. I. 1. — 53. I. 626. — ♂, 2(711)

209.(300.) *Motacilla c. cinerea* (Tunst., 1771)

1939. XI. 1. — 53. I. 623. — ♀, 1947. IX. 7. — 53. I. 622. — ♀, 1950. IX. 17. — 53. I. 621. — ♀, 3(714)

210.(301.) *Motacilla f. flava* (L., 1758)

1935. III. 31. — 53. I. 625. — ♀, 1939. VIII. 15. — 53. I. 624. — ♂, 2(716)

211.(302.) *Bombicilla g. garrulus* (L., 1758)

1933. I. 5. — 53. I. 747. ♀, Selejtezve 1967-ben, 1933. I. 16. — 53. I. 742. — ♀, 1933. I. 16. — 53. I. 743. — ♀, Selejtezve 1967-ben, 1933. I. 26. — 53. I. 749. — ♂, 1933. I. 26. — 53. I. 750. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1933. II. 2. — 53. I. 751. — ♂, 1933. II. 5. — 53. I. 739. — ♀, Szeged, 1933. II. 5. — 53. I. 741. — ♂, Szeged-Belterület, 1933. II. 10. — 53. I. 744. — ♀, 1933. II. 10. — 53. I. 748. — ♀, 1933. IV. 12. — 53. I. 740. — ♀, Újszeged, 1943. II. 25. — 53. I. 746. — ♀, 1942. II. 1. — 53. I. 541. — juv., 1942. II. 9. — 53. I. 543. — ♂, 1944. IV. 3. — 53. I. 745. — ♂, Újszeged, Selejtezve 1967-ben, 1946. XII. 26. — 53. I. 542. — ♂, 16(732)

212.(303.) *Lanius e. excubitor* (L., 1758)

1936. I. 9. — 53. I. 768. — ♀, Szeged, Gyálai rét, 1936. XII. 27. — 53. I. 769. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia), 1938. I. 9. — 53. I. 647. — ♂, 1938. I. 9. — 53. I. 650. — ♂, 1939. I. 14. — 53. I. 648. — ♀, 1946. I. 21. — 53. I. 651. — ♂, 1952. II. 10. — 53. I. 649. — ♂, 1953. I. 25. — 53. I. 652. — ♀, Hidasi Józsefnek csereanyagként, 8(740)

213.(304.) *Lanius minor* (Gm., 1788)

1935. V. 16. — 53. I. 770. — ♂, 1937. VIII. 15. — 53. I. 653. — ♂, juv., 2(742)

214.(306.) *Lanius c. collurio* (L., 1758)

1937. XI. 5. — 53. I. 655. — ♀, juv., 1942. V. 7. — 53. I. 654. — ♂, 2(744)

215.(307.) *Sturnus v. vulgaris* (L., 1758)

1935. XI. 8. — 53. I. 546. — ♂, 1937. I. 17. — 53. I. 545. — ♀, 1938. X. 15. — 53. I. 548. — ♂, Hidasi Józsefnek csereanyagként, 1940. I. 25. — 53. I. 544. — ♂ Selejtezve 1967-ben, 1952. II. 10. — 53. I. 547. — ♀, 5(749)

216.(309.) *Passer d. domesticus* (L., 1758)

1937. XII. 18. — 53. I. 567. — ♀, 1938. VI. 5. — 53. I. 791. — ♂, négylábú terratoma, 1943. IV. 18. — 53. I. 792. — ♀, albinisztikus, 1950. XI. 28. — 53. I. 568. — ♂, ALBINÓ, 4(753)

217.(310.) *Passer m. montanus* (L., 1758)

1936. XII. 9. — 53. I. 565. — ♀, 1936. XII. 9. — 53. I. 566. — ♂, 2(755)

218.(311.) *Coccothraustes c. coccothraustes* (L., 1758)

1934. I. 9. — 53. I. 754. — ♂, 1934. II. 2. — 53. I. 753. — ♂, Szeged-Belterület, 1942. II. 23. — 53. I. 755. — ♂, Szeged-Belterület, 1952. XII. 28. — 53. I. 557. — ♂, 4(759)

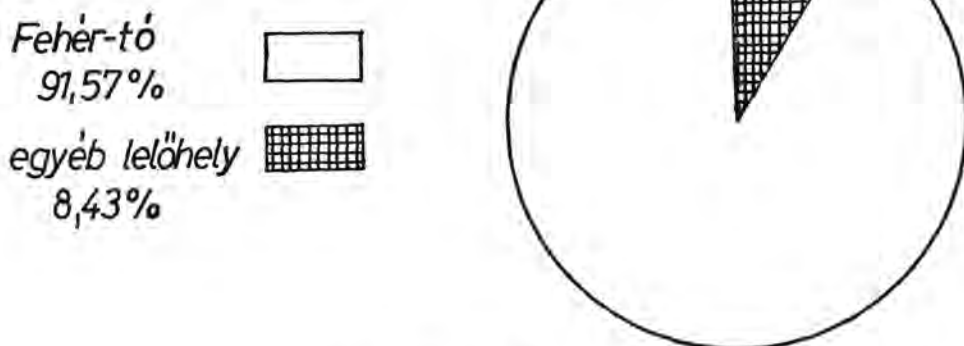
219.(312.) *Chloris c. chloris* (L., 1758)

1937. X. 17. — 53. I. 563. — ♂, 1939. I. 1. — 53. I. 564. — ♀, 1944. II. 27. — 53. I. 561. — ♂, 1947. IV. 20. — 53. I. 562. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 4(763)

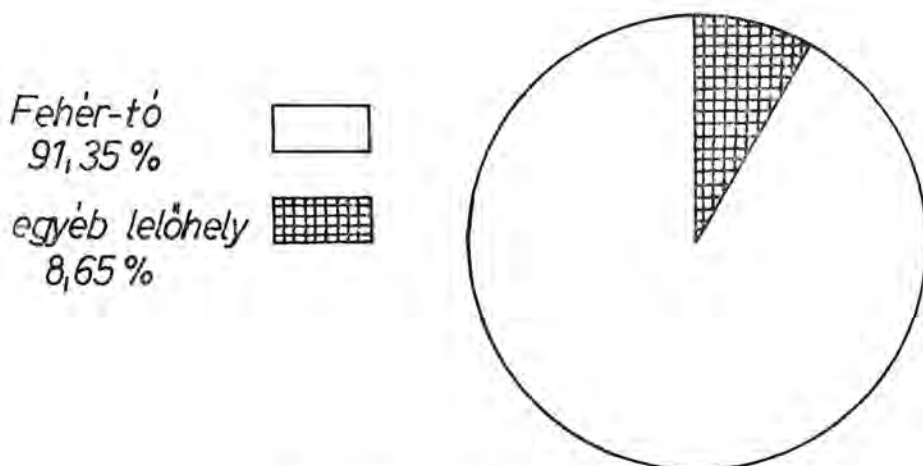
- 220.(313.) *Carduelis c. carduelis* (L., 1758)
1938. IV. 17. — 53. I. 574. — ♂, 1938. IV. 24. — 53. I. 575. — ♀, 2(765)
- 221.(314.) *Carduelis spinus* (L., 1758)
1942. I. 15. — 53. I. 573. — ♂, 1(766)
222. (315.) *Carduelis c. cannabina* (L., 1758)
1936. XII. 2. — 53. I. 576. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1936. XII. 2. — 53. I. 577. — ♀, 1936. XII. 2. — 53. I. 578. — ♀, 3(769)
- 223.(316.) *Carduelis f. flavirostris* (L., 1758)
1937. I. 9. — 53. I. 580. — ♂, 1937. III. 7. — 53. I. 583. — ♂, 1937. III. 7. — 53. I. 584. — ♀, 1937. III. 9. — 53. I. 581. — ♂, 1946. XII. 22. — 53. I. 579. — ♀, 1952. III. 25. — 53. I. 582. — ♂, 6(775)
- 224.(320.) *Pyrrhula p. pyrrhula* (L., 1758)
1935. III. 6. — 53. I. 758. — ♀, ♂ (2 db), 1935. III. 6. — 53. I. 759. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1935. XI. 21. — 53. I. 756. — ♂, Ferencszállás, 1935. XI. 21. — 53. I. 757. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1943. XI. 21. — 53. I. 558. — ♂, 1944. II. 13. — 53. I. 560. — ♂, 1947. XII. 8. — 53. I. 559. — ♂, 7(782)
- 225.(323.) *Loxia c. curvirostra* (L., 1758)
1936. I. 30. — 53. I. 789. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia), 1936. I. 30. — 53. I. 790. — ♂, Bártfa (Csehszlovákia), 2(784)
226. (324.) *Fringilla coelebs* (L., 1758) *hortensis* (Ch. L. Brehm, 1831) 1943. IV. 18. — 53. I. 570. — ♀, 1946. IV. 3. — 53. I. 569. — ♂, 2(786)
- 227.(325.) *Fringilla montifringilla* (L., 1758)
1935. I. — 53. I. 752. — ♂, Szeged-Gyálai rét, 1942. I. 15. — 53. I. 571. — ♂, Selejtezve 1967-ben, 1942. I. 15. — 53. I. 572. — ♀, 3(789)
- 228.(326.) *Emberiza c. citrinella* (L., 1758)
1936. XII. 9. — 53. I. 592. — ♂, ♂ (2 db), 1936. XII. 9. — 53. I. 593. — ♂, 1936. XII. 9. — 53. I. 594. — ♀, 3(792)
- 229.(327.) *Emberiza c. calandra* (L., 1758)
1936. II. 25. — 53. I. 585. — ♀, 1953. XII. 20. — 54. I. 854. — ♂, 2(794.)
- 230.(331.) *Emberiza s. schoeniclus* (L., 1758),
1936. IV. 4. — 53. I. 587. — ♂, 1938. II. 13. — 53. I. 590. ♀, 1947. IV. 20. — 53. I. 588. — ♂, stresemanni (Steinb. 1930) 1937. X. 17. — 53. I. 589. — ♂, 1949. III. 6. — 53. I. 586. — ♂, 5(799)
- 231.(332.) *Plectrophenax n. nivalis* (L., 1758)
1933. XI. 9. — 53. I. 598. — ♂, 1935. XII. 26. — 53. I. 595. — ♂, 1935. XII. 26. — 53. I. 596. — ♀, 1935. XII. 26. — 53. I. 597. — ♂, Hidas Józsefnek csereanyagként, 1935. XII. 26. — 53. I. 600. — ♂, 1937. XII. 5. — 53. I. 599. — ♂, 1954. XII. 12. — 53. I. 851. — ♂, 7(806)

Összegezés

A Beretzk-féle örökletétben 16 ordo 231 speciese található. A 806 példányból 738 db (91,57%) fehér-tavi gyűjtésű madár, a többi 68 db (8,43%) egyéb lelőhelyekről származik. (1. ábra)

1. ábra. A példányszám %-os megoszlása

2. ábra. A fajszám %-os megoszlása

Hasonló az arány a fajok százalékos megoszlását tekintve is. Közülük 211 fehér-tavi (91,35%), 20 (8,65%) nem. (2. ábra)

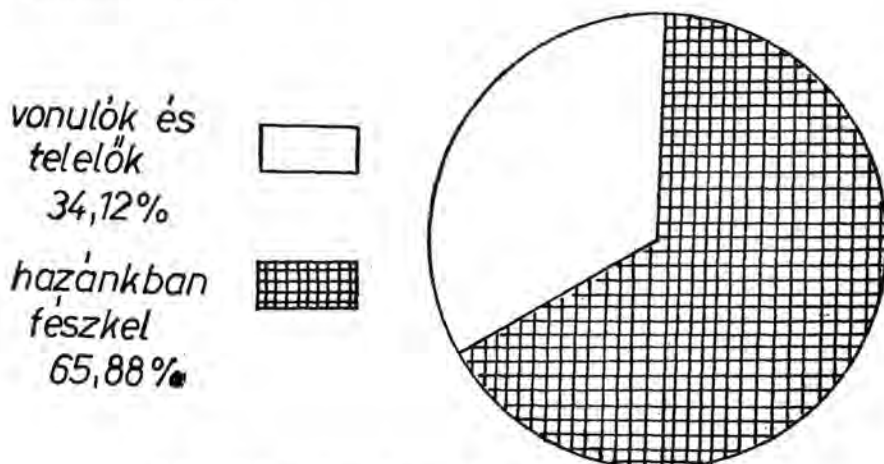
Ennek a 20 fajnak az értékelése meglehetősen nehéz feladat. Többségük (13 faj) kétségkívül faunisztikai ritkaság. Beszerzésüket a teljességre való törekvés indokolja. A megyénk erdeiben fészkelő *Columba oe. oenas* (L.)-ről és *Dryocopus martius* (L.)-ről (Rékássy 1980), továbbá a kultúrakövető *Strix a. aluco* (L.)-ről ugyanez mondható el. Problematisusabb a napjainkban szintén kultúrakövető *Streptopelia d. decaocto* (Friv.) hiányának megítélése. Az érintett időszakban (1936-tól 1953-ig), de még jóval később is kifejezetten urbánus állatnak számított. A településektől távolabb legfőbb elvétve került elő. (Keve 1960) Feltehetően a Szegedtől légvonalban mindössze 8 kilométerre fekvő Fehér-tavon sem lehetett megtalálni. Az egészen

valószínűtlen, hogy a ritkaságok iránt oly fogékony Beretzk Péter a gerlevadászatot mellőzte volna. Jelenleg a balkáni gerle a tóvidék állandó lakója.

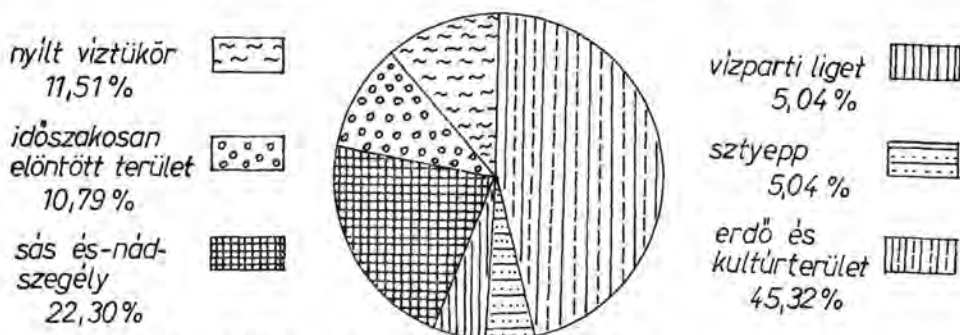
Akadnak olyan madarak, amelyek tömeges gyűjtését és főleg preparálását egyetlen ornitológus sem vállalja szívesen. Gyakoriságuk ellenére a legtöbb közgyűjteményben kevés példányuk látható. Ilyen például a háziveréb, a vetési varjú, a szarka, a fácán, (ma) a balkáni gerle stb... A *Coeleus monedula* (L.) turrium (Brehm) és a *Garrulus g. glandarius* (L.) hiánya is minden bizonnyal ezzel magyarázható. Az öröklétét anyagában mindkét fajt csupán egy-egy Ferencszálláson elejtett példány képviseli. Beretzk Péter vadásznaplóját lapozgatva kiderül, hogy (igaz, nem föltétlenül a Fehér-tavon) mind a csókát, mind a szajkót eredményesen ritkította.

A 211 fehér-tavi madárfajból 139 (65,88%), költ (többé-kevésbé rendszeresen) hazánkban. 3. ábra, (Székessy 1958). Dél-alföldi viszonylatban tényleges és potenciális fészkelési adataikat Rékássy (1980) foglalta össze. Térben és időben egyszerre valamennyi faj sohasem költött, sem Csongrád megyében, sem a Fehér-tavon. A tóvidék ökofaunisztikai kapcsolatainak tisztázása miatt azonban indokoltnak tartottuk együttes tárgyalásukat.

A csoport fajai és azon belül természetesen populációi igen változatos biotopokhoz kötődnek. (4. ábra)

3. ábra. A Fehér-tavon észlelt 211 madárfaj főbb csoportjai

4. ábra. A 139, hazánkban fészkelő madárfaj biotopok szerinti eloszlása

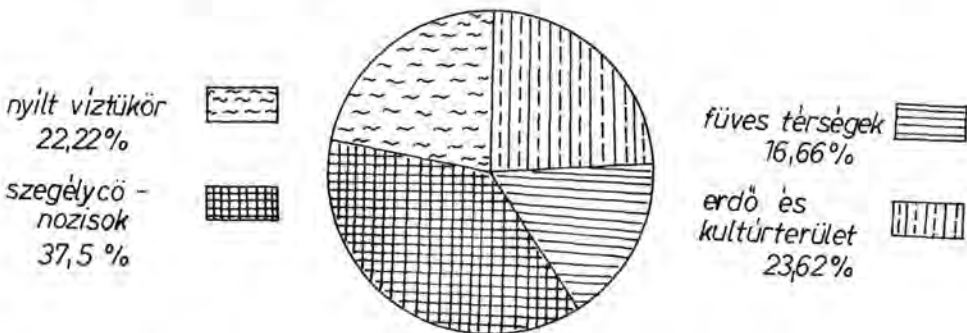
A nyílt víztükröt és ezzel együtt a mélyebb vizet kedvelő fajok száma mindössze 16 (11,51%). A szegélycönózisok madárvilága már jóval gazdagabb. Az időlegesen vízzel borított területek (mocsárrétek, sömlyekesek, tóközeli szikes puszták (15 faj, 10,79%), a nád- és sásszegély (31 faj 22,30%) valamint a vízparti ligeterdők társulásai (7 faj, 5,04%) tartoznak ebbe a heterogén kategóriába. Az erdők és a kultúrterületek életközösségéből 63 faj (45,32%) látogatta a kérdéses területet.

A számok a Fehér-tó és a környező részek közötti szorosabb kapcsolatra utalnak. Az így kialakult nagyobb egység különböző biotopok részhalmaiból áll. Sajnos ebből adódóan kevésbé stabilis és nehezen vizsgálható. A vonzási körzet határainak elbírálása sem egyszerű. Feltételezéseink szerint itt a trofikus tényezők, továbbá a vonulásoktól függetlenül létező szezonális jellegű koexistencia a döntő.

Tavasszal és ősszel egy csapásra minden megváltozik. Vonuló madarak tízezres csapatai lepik el a környéket. Többnyire hosszabb-rövidebb pihenő után folytatják útjukat. 72 faj (34,12%) feltehetően csak vonulások idején vagy téli vendégként érintette a Fehér-tavat. A problémát bonyolítja, hogy kóborló (zömmel fiatal) példányaik költési időben is feltűnhetnek. Esetenként számolnunk kell az „átnyaraló” és az „áttelelő” egyedekkel. A Dél-Alföldön szórványosan fészkelő fajokkal néha hosszú évekig kizárólag ezekben a tömeges madármozgásokkal járó időszakokban találkozhatunk.

Nem érdektelen tehát ennek a 72 fajnak az alaposabb elemzése. A vizek és a nyílt füves területek madarait abba az életközösségbe soroljuk, amelyik fehér-tavi tartózkodásukra jellemző. A jórészt gyorsabban átvonuló erdei és kultúrakövető csoportot külön jelöljük. Hasonló megfontolás alapján, mint a hazánkban fészkelő madaraknál a vonuló és a telelő fajokat együtt tárgyaljuk.

A lecsapolt tómedrekkel kibővült szegélycönózisok 27 faj (37,5%) számára biztosítják az erőgyűjtést a további úthoz. A nyílt füves területeket (a vetéseket is beleértve) 12 faj (16,66%) látogatja. A nyílt víztükrő újabb 16 fajt (22,22%) vonz ide. A sort 17 erdei és kultúrakövető faj (23,62%) zárja. (5. ábra) — Életmódtípusok Keve 1960, Makatsch 1966 és Székessy 1958 alapján. —

5. ábra. A kizárólag vonulásokkor előkerült, illetőleg a Fehér-tavon telelő 72 faj biotopok szerinti eloszlása

A képet a nálunk is fészkelő vonuló madarak nagy létszámú rajai teszik igazán tarkává. Beretzk Péter szavaival élve, a tó ilyenkor „Európa egyik legnagyobb madár-szállójává” válik. Kiváltképp akkor igaz ez, ha figyelembe vesszük, hogy a tavon a vonzási körzet nélkül 1953-ig mindössze 60 faj fészkelését sikerült bizonyítani. (Beretzk 1953)

IRODALOM

- Beretzk Péter*
1935/a A Numeniusok: gojzerek előfordulása Szeged környékén. Nimród Vadászújság 23. 351—354.
- Beretzk Péter*
1935/b Gulipán és goda. Nimród Vadászújság 23. 452—454.
- Beretzk Péter*
1937 Lilék a szegedi Fehértón. Búvár 3. 305—307.
- Beretzk Péter*
1938 A szegedi Fehértó madárvilága. Kócsag 9—11. 32—42.
- Beretzk Péter*
1940 Szikes vizeink kivesző madara a gólyatöcs. A Természet 36. 166—168
- Beretzk Péter*
1941 Fehértavi betyárvilág. Nimród Vadászújság 29. 407—411.
- Beretzk Péter*
1943 Természetvédelem-természetpusztítás. Nimród Vadászlap 31. 197—198.
- Beretzk Péter*
1947 A szegedi Fehértó madárvilága. Aquila 51—54. 51—80.
- Beretzk Péter*
1950/a A széki lile. Term és Techn 109. 313.
- Beretzk Péter*
1950/b A gulipán. Term és Techn 109. 372—373.
- Beretzk Péter*
1950/c A gólyatöcs. Term és Techn 109. 562.
- Beretzk Péter*
1950/d Szikes vizeink fészkelő madarai. Élet és Tud 5. 605—609.
- Beretzk Péter*
1953 A szegedi Fehértó madárrezervátuma. Hidr. Közl 33. 2—8.
- Beretzk Péter*
1956 A fehértói rezervátum biológiai jelentősége. MFMÉ Szeged 147—154.
- Beretzk Péter*
1958 A szegedi Fehértó 1958. évi madármozgalma. Áll Közl. 47. 29—33.
- Csizmazia György—Zalányi Sámuel*
1964 Madáráttelepülések a szikeseken; a szegedi Fehértóról a pusztaszeri Bűdösszékre. Élővilág 9. 44—46.
- Csongor Győző*
1952 Szegedi-Fehértói kiállítás rendezőkönyve. Kézirat MFM Szeged.
- Csongor Győző*
1954 Beretzk Péter munkássága. A Sz Egy Könyvtár Kiadványai 25. 1—12
- Jakab Béla*
1980 Irodalom in: Marián M. (szerk) A Dél-Alföld madárvilága. Szeged 207—234.
- Keve András*
1960 Magyarország madarainak névjegyzéke. Nomenclator Avium Hungariae. Budapest
- Makatsch Wolfgang*
1966 Wir bestimmen die Vögel Europas. Leipzig.
- Marián Miklós*
Prof. Péter Beretzk. Tiscia 9. 3—9.
- Móczár László*
1952 Fehértavi híradó. Kézirat MFM Szeged.
- Papp László*
1983 A zootaxonomía hatékonyságának egyes kérdései. Áll Közl 70. 63—69.
- Papp L. József—Réthy Zsigmond*
1980 Magyar madártani bibliográfia. Békéscsaba.
- Rékási József*
1980 A faunakép in: Marián M. (szerk) A Dél-Alföld madárvilága. Szeged, 187—205.
- Soós Árpád*
1958 Felhasználható-e a múzeumok rovaranyaga ökológiai vizsgálatokra. Áll Közl 46. 277—285.
- Székessy Vilmos* (szerk)
1958 Aves Madarak. Faun Hung 21 Budapest.
- Traser György—Puskás Lajos—Wollemann Mária*
1980 A szegedi Fehértó. in: Marián M. (szerk) A Dél-Alföld madárvilága. Szeged, 137—148.

Egyéb forrásmunkák

1. Beretzk Péter adománylevele az örökletéről. 1951 III. 17-én az Állami Múzeum (szegedi) vezető-ségének címezve. M. F. Múz. adattára 148/1951
2. A Móra Ferenc Múzeum természettudományi gyűjteményének szakleltára. 1953—1960 (?) 1—101. Szeged.
3. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1982. évi 4. számú törvényerejű rendelete a természetvédelemről. Magy Közl 1982 14 165—171.
4. A Minisztertanács 8/1982 (III. L5.) számú rendelete a természetvédelemről szóló 1982. évi 4. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról. Magy Közl 1982. 14 171—178.
5. Az Országos Környezet-és Természetvédelmi Hivatal elnökének 1/1982. (III. 15.) OKTH számú rendelkezése a védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról, egyedeik értékéről, a fokozottan védett barlangok körének megállapításáról, valamint egyes védett állatfajokkal kapcsolatos korlátozások és tilalmak alóli felmentésekről. Magy Közl 1982 179—200.

DAS ERBDEPOSITUM VON PÉTER BERETZK

György Csizmazia—Béla Gaskó

Dr. Péter Beretzk, damals noch Kliniker, lag im Städtischen Museum von Szeged eine aus 150 Vögeln bestehende Präparatensammlung hinter. Die Exemplarzahl des Depositums nahm in den folgenden Jahren in bedeutendem Maße zu. Auch inhaltlich wurde es weitgehend bereichert, weil Péter Beretzk die ursprünglich nur Vöge einschließende Sammlung mit Nesten, Eier, Saugtierhauer- und Präparaten ergänzte. Dieser Prozeß wurde erst 1951 abgeschlossen, als das schon früher als Depositum deltes Material von dem Sammler in der eines Erbdepositums unserem Institut geschenkt wurde.

Den wertvollsten Teil des Erbdepositums bildete die Vögelsammlung, die aus 806 Exemplaren von 321 Arten bestand. Péter Beretzk hat den größten Teil der Dermoplastiken eigenhändig gemacht. Mit einigen Ausnahmen sind das stehende Vögel. 91,35% von ihnen stammt vom Fehértó, der insgesamt 8 Km von Szeged entfernt liegt; die anderen hat der Sammler an Jagd erlegen.

Es ist wahrscheinlich, daß keine ausführliche Aufzählung des Depositum im 1951 zusammengestellt wurde. Wenn es trotzdem erfolgte, soll sie spurlos verlorengegangen sein. Deshalb geben wir in unserer Arbeit die Angaben der in 1953 registrierten Exemplare bekannt. Aus den Angaben spiegelt sich die Tatsache, das Péter Beretzk, wie die Privatsammler seiner Zeit im allgemeinen, die rare Arten schätzte. Es ist teilweise dieser Tendenz zu verdanken, daß es ihm gelang, eine fast vollständige vergl. stehende Sammlung der ganzen einheimischen Ornis zusammenzustellen.

An Hand dieser dokumentativen Angaben — ohne irgendwelche ökologische Schlußfolgerungen gemacht zu haben — gruppierten wir die Vögel nach ihren Lebensgebieten. So riß sich das Bild eines, sich eben im Wandel befindenden Sees, welches durch die ehemalige Salzbodenfauna und die des heutigen Fischteiches geprägt ist. Das entspricht im Wesentlichen den damaligen Umständen, denn Fischteiche lagen nur am Südrand des Sees auf einer Fläche von ungefähr 900 Jochen. Die „Halofiton-Vögel“ des Ursalzbodens niesten nördlich davon noch verhältnismäßig ungestört.